

Η ΟΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΗ

ὑπό τοῦ Δρος S. E. THOMAS

Κατὰ μετάφρασιν κ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 1 τεύχους, τόμ. ΙΕ')

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙV

Η ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Αἱ βιομηχανίαι τῆς Μεγάλης Βρεταννίας

Ἡ γεωργία εἶναι σπουδαιότατη βιομηχανία εἰς τὴν Μ. Βρεταννίαν καὶ ἀπασχολεῖ μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν, δὲν εἶναι ὅμως ἡ μεγίστη βιομηχανία. Πλείστοι ἀνθρώποι ζοῦν εἰς ἀστικὰς περιοχάς, κερδίζοντες τὰ πρὸς τὸ ζῆν εἰς τὰ ἐργοστάσια, ἐργαστήρια, ὄρυχεῖα, μέσα μεταφορῶν, γραφεῖα, καταστήματα, κ.λ.π. ἀπασχολοῦνται εἰς βιομηχανίας αἱ ὁποῖαι πράγματι κατασκευάζουν ἀγαθὰ ἢ συνδέονται μετὰς βιομηχανίας ἐκείνας αἱ ὁποῖαι κατασκευάζουν ἀγαθὰ. Εὐρέως, τὰ ἐπαγγέλματα εἰς τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦνται οἱ ἀνθρώποι μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ κερδίσουν τὰ πρὸς τὸ ζῆν, δύνανται νὰ ταξινομηθοῦν εἰς τρεῖς κυρίας ομάδας :

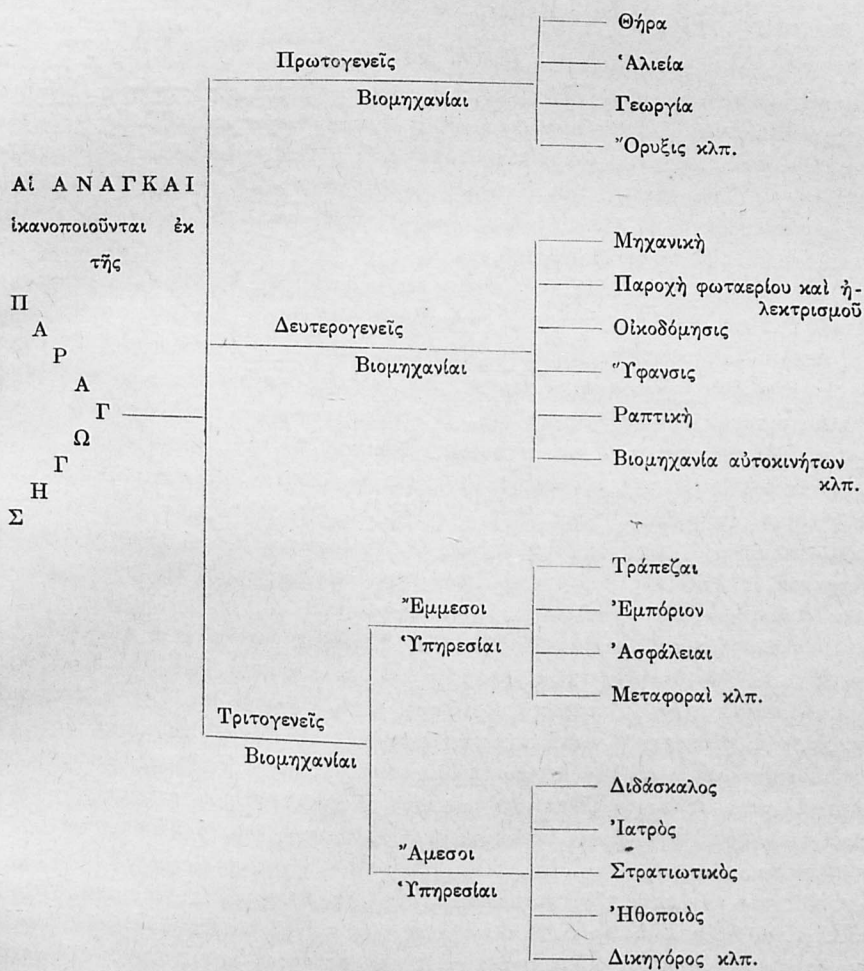
1. **Πρωτογενεῖς βιομηχανίαι :** Αὗται εἶναι αἱ βιομηχανίαι αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν εἰς τὴν **καλλιέργειαν** καὶ συγκομιδὴν γεωργικῶν προϊόντων, εἰς τὴν τροφὴν ζώων καὶ ἐξαγωγὴν ἀγαθῶν ἐκ τοῦ ἐδάφους, π.χ. ἀνθρακός καὶ ἄλλων ὀρυκτῶν, ἰχθύων ἐκ τῆς θαλάσσης καὶ δένδρων ἐκ τῶν δασῶν, κλπ.

2. **Δευτερογενεῖς βιομηχανίαι :** Αὗται εἶναι αἱ βιομηχανίαι αἱ ὁποῖαι κατασκευάζουν πράγματα, μετατρέπουσαι αὐτὰ ἐκ τῶν πρώτων ὕλων ἢ τῶν ἡμικατεργασμένων ἀγαθῶν εἰς προϊόντα τελικῆς μορφῆς· ἐπὶ παραδειγματι· ἡ βιομηχανία τῶν ὀλικῶν ἀγαθῶν, ὡς τὰ ἐνδύματα, ἐπιπλα, πλῆττα καὶ σιδηρόδρομοι, καὶ ἡ κατασκευὴ οἰκιῶν, ὁδῶν καὶ γεφυρῶν.

3. **Τριτογενεῖς βιομηχανίαι :** Αὗται εἶναι ὑπηρεσίαι· **ἐμπορικαὶ** ὑπηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι προεκτείνουν τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τὸν παραγωγὸν εἰς τὸν καταναλωτὴν, καὶ περιλαμβάνουσιν τὰ ἐἶδη μεταφορᾶς, τὰς ἀσφαλιστικὰς καὶ τραπεζικὰς ὑπηρεσίας. **ἐπαγγελματικαὶ** ὑπηρεσίαι, ὡς αἱ παρερχόμεναι ὑπὸ τῶν νομικῶν, λογιστικῶν, ἰατρικῶν καὶ διδασκαλικῶν ἐπαγγελμάτων, αἱ ὁποῖαι δίδονται εὐθέως εἰς τὸν καταναλωτὴν.

Ὁ ἀνθρώπος δυνατὸν νὰ κερδίῃ τὴν ζωὴν του ἐργαζόμενος μόνος· δυνατὸν νὰ ἐργάζεται ὡς ἄτομον, παρέχων μόνος ὅλους τοὺς συντελεστὰς τῆς παραγωγῆς καὶ διευθύνων τὴν ἐπιχειρήσιν του εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς ἀπόψεις. Αἱ ἀτομικαὶ ἐπιχειρήσεις δὲν εἶναι πολὺ διαδεδομέναι· μολοντί διατηροῦνται ὅπου ὁ καταναλωτὴς

ἀπαιτεῖ προσωπικὴν καὶ ἕξ ἑνὸς ἀτόμου προσοχὴν, ὡς εἰς τὴν κατὰ παραγγελίαν ραπτικὴν καὶ εἰς τὰς ὑπηρεσίας γενικῆς λατρικῆς, μολοντί εἰς τοιαύτας περιπτώσεις αἱ μετ' ἄλλων συνεργασίαι δυνατόν νά εἶναι ἱκανοποιητικώτεραι, ἐπιτρέπου-

σαι τὸν καταμερισμὸν ἐργασίας καὶ τὸν συνδυασμὸν τῶν διαφόρων ἱκανοτήτων τῶν συνατάρων, ὡς καὶ τὴν συγκέντρωσιν μεγαλυτέρων κεφαλαίων, ἂν παρίσταται ἀνάγκη.

Ἡ δεσπόζουσα μορφή ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι σήμερον ἡ *μετοχικὴ ἔταιρεία*. Αὕτη ἔχει μέγα κεφάλαιον κτηθὲν ἐκ μετόχων ποικίλων εἰδῶν - κατόχων προνομιοῦχων καὶ κοινῶν μετοχῶν ἢ ὁμολογιούχων.

Αἱ *δημόσιαι ἔταιρεῖαι* ὁμοίως ἀπασχολοῦν μεγάλας ομάδας ἀνθρώπων. Αὗται εἶναι αἱ ὑπεύθυνοι ἐπιχειρήσεις διὰ τὸν ἔλεγχον καὶ διεύθυνσιν τῶν ἔθνι-

κοπιηθεισών βιομηχανιών, ως ο ηλεκτρισμός, το φωταέριον, ο άνθραξ και τα σιδηροδρομικά δίκτυα εν Βρεταννίᾳ.

Αἱ συνεργατικαὶ ἐταιρεῖαι ἀναπτύσσονται ὡσαύτως. Εἰς τὸν τύπον αὐτὸν τῆς ὀργανώσεως, τὰ μέλη εἶναι κτήτορες τῶν πρατηρίων συνεταιρισμῶν.

Ἐπιμερισμὸς τῆς ἐργασίας

Ἡ παραγωγή και πώλησις τῶν ἀγαθῶν ὀργανοῦται διαφοροτρόπως εἰς διαφορετικὰς κοινωνικὰς συνθήκας. Κάποτε ἡ παραγωγή ἦτο ἀπλουστάτη. Ἐκαστος παρήγεν ἓν εἶδος. Ἐκάστη κοινωνικὴ ὁμάς εἶχε τὸν κασιτερωτὴν τῆς, ράπτην, ἀρτοποιόν, σιδηρουργόν, ἐπιδιορθωτὴν ὑποδημάτων και ξυλουργόν, ἕκαστον εἰδικευμένον εἰς τὴν τέχνην του, διαθέτοντα ὅλον τὸν χρόνον του εἰς τὸ ἐπάγγελμά του, κατασκευάζοντα ἓν εἶδος ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους και βασισθόμενον εἰς ἄλλους εἰδικούς δι' ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα ἐχρειάζετο.

Τὸ σύστημα αὐτὸ ὑφίσταται ἀκόμη εἰς μερικὰς ὀλιγώτερον προηγμένας κοινωνικὰς ὁμάδας, ἀλλ' εἰς πλείστας συγχρόνους ὁμάδας ἢ ὀργανώσις παραγωγῆς εἶναι πολὺ πολυπλοκώτερα. Σήμερον ὁ ἐργάτης δυνατὸν νὰ εἰδικευθῆ εἰς τὴν παραγωγήν μόνον ἑνὸς πολὺ μικροῦ μέρους τοῦ τελικῶς παραχθησομένου προϊόντος. Δυνατὸν, πράγματι, οὐδέποτε οὗτος νὰ ἴδῃ τὸ περὶ αὐτὸν ἀντικείμενον και εἰς τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν περιπτώσεων, οὐδέποτε θὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ. Ὁ ἄνδρας ὁ ὁποῖος βοηθεῖ εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς κοστούμιου εἰς μεγάλην ἐπιχείρησιν ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων, ἴσως ποτὲ δὲν ἴδῃ εἰς τὴν τελικὴν μορφήν του τὸ κοστούμι τοῦ ὁποῖου ἓν μέρος ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς ἐργασίας του· ὁ ἐργάτης ὁ ὁποῖος κατασκευάζει βελβίδας ἀσυρμάτου, ἴσως ποτὲ δὲν χειρισθῆ τὰ ὄργανα εἰς τὰ ὁποῖα αἱ βελβίδες αὗται τελικῶς χρησιμοποιοῦνται.

Τὸ σύστημα τοῦτο, διὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἄνθρωπος ἐκτελεῖ μίαν εἰδικὴν ἐργασίαν ἀντὶ πολλῶν διαφορετικῶν ἐργασιῶν και πολυάριθμοι ἄνθρωποι ἐργάζονται εἰς διαφορετικὰ μέρη τοῦ τελικοῦ προϊόντος, εἶναι γνωστὸν ὡς ὁ «καταμερισμὸς ἐργασίας». Εὐρίσκομεν τὴν ἀπλουστέρην μορφήν καταμερισμοῦ ἐργασίας ὅταν δύο ἄνθρωποι ἀναλαμβάνουν ἀπὸ κοινοῦ τὸ ἴδιον ἔργον· ὅπως ὅταν δύο ἄνθρωποι μεταφέρουν ἓν μέγα τεμάχιον ξύλου μὴ δυνάμενον νὰ μεταφερθῆ ὑφ' ἑνὸς μόνον ἕνεκα τοῦ βάρους του, ἢ ὅταν ὁ εἰς ἐκ δύο ἀλιέων κωπηλατῆ ἐνῶ ὁ ἕτερος χειρίζεται τὸ καλαμίδι.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων σήμερον, ὅμως, ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας εἶναι πολυπλοκώτερος. Ἡ πλειονότης τῶν συγχρόνων βιομηχανικῶν προϊόντων χρησιμοποιοῖ πολυάριθμους διαφορετικὰς μεθόδους και στρατὸν δολόκληρον εἰδικευμένων ἐργατῶν, πλείστοι τῶν ὁποίων ἀπασχολοῦνται εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς μικροῦ μόνον μέρους τοῦ τελικοῦ προϊόντος. Εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς ὑποκάμισου, π.χ., εἰς κόπτει τὸ ὕφασμα, συνήθως διὰ κοπιτικῆς μηχανῆς, ἕτερος ἐκτελεῖ τὰς ραφὰς εἰς τὴν μηχανήν, ἕτερος κατασκευάζει τὰ μανίκια, ἕτερος τὰς κομβίαις διὰ ραφὰς εἰς τὴν μηχανήν, ἕτερος κατασκευάζει τὰ κομβία (και οὗτος διὰ ραφὰς εἰς τὴν μηχανήν, ἐνῶ ἀκόμη εἰς ἄλλος ράπτει τὰ κομβία (και οὗτος διὰ ραφὰς εἰς τὴν μηχανήν). Μερικὰ ὑποκάμισα κατασκευάζονται ἐξ ὀλοκλήρου διὰ τῆς χειρὸς, διὰ μηχανῆς). Μερικὰ ὑποκάμισα κατασκευάζονται ἐξ ὀλοκλήρου διὰ τῆς χειρὸς, ἀλλ' ἢ πλειονότης τῶν ἀνδρῶν ἱκανοποιεῖται δι' ἑνὸς εὐθηνότερου, διὰ μηχανῆς κατασκευασθέντος προϊόντος, τὸ ὁποῖον, εὐλόγως, ἐξυπηρετεῖ τὸν αὐτὸν σκοπὸν,

μολονότι τούτο δὲν ἔλκει κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον τὸν λεπτολόγον.

Ἐκτὸς τῆς τοιαύτης ειδικεύσεως ἐν μιᾷ βιομηχανίᾳ, ὑπάρχει ἐπίσης εἰδικευσίς μεταξύ βιομηχανιῶν καὶ ἀκόμη μεταξύ χωρῶν. Ἡ παραγωγή τοῦ θάμβακος ἐκ τοῦ ὁποῦ κατασκευάζονται ὑποκάμισα, περιλαμβάνει τὴν συνεργασίαν πολλῶν βιομηχανιῶν, ὅπως τῆς θαμβακοκαλλιιεργείας καὶ θαμβακοεκκοκίσεως, κλώσεως, ὑφάνσεως, λευκάνσεως, τεχνικῆς ἐπεξεργασίας, χονδρικῆς πωλήσεως, λιανικῆς πωλήσεως καὶ μεταφορᾶς. Ἐκάστη ἐξ αὐτῶν εἶναι εἰς εἰδικευμένος κλάδος εἰσφέρων τὸ μερίδιόν του ἐργασίας καὶ ὕλης εἰς τὸ τελικὸν προϊόν.

Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς τοιούτου, φαινομενικῶς ἀπλοῦ, πράγματος, ὅπως τὸ ὑποκάμισον, δύο, τρεῖς ἢ περισσότεραι χῶραι εἶναι δυνατόν νὰ λαμβάνουν μέρος. Ἡ χῶρα ἢ ὁποία παράγει τὸν θάμβακα ἴσως δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ μὲ τὴν χῶραν ἢ ὁποία κατασκευάζει τὸ ὑποκάμισον· ἐνῶ ἡ χῶρα ἢ ὁποία ἀναλαμβάνει τὴν κατασκευὴν ἴσως πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὰ ἀναγκαῖα εἰδικὰ μηχανήματα ἀπὸ μίαν χῶραν καὶ τὸν ἀνθρακα ὁ ὁποῖος κινεῖ τὰ μηχανήματα ἀπὸ ἄλλην χῶραν.

Ὅμοιως, αἱ τροπικαὶ χῶραι δὲν ἀναπτύσσουν συνήθως θαρείας βιομηχανίας χάλυδος. Ὅ,τι χρειάζονται ἐκ τούτου, ὡς ἐξαρτήματα γεφυρῶν καὶ σιδηροτροχιῶν, δύνανται νὰ ἀποκτήσουν εὐθηνότερον ἐξ εὐκράτων χωρῶν, πλουσιῶν εἰς μεταλλεύματα, αἱ ὁποῖαι, μὲ τὴν σειρὰν των, ζητοῦν φρούτα καὶ ἄλλα προϊόντα τῆς τροπικῆς χώρας, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ καλλιεργήσουν αἱ ἴδιαι, ἢ καλλιεργοῦν αὐτὰ διὰ πολὺ μεγάλων ἐξόδων. Διὰ τῆς τοιαύτης εἰδικοποιήσεως οἱ ἀνθρώποι ἐκάστης τῶν χωρῶν θέτουν ἑαυτοὺς εἰς τὰ ἔργα ὅπου καλύτερον ἀποδίδουν καὶ ὑπάρχει ὡς ἀποτέλεσμα γενικὴ ὠφέλεια.

Συνέπειαι τοῦ καταμερισμοῦ ἐργασίας

Ἡ γενικὴ συνέπεια τοῦ καταμερισμοῦ ἐργασίας εἶναι ὅτι ἕκαστος ἐργάτης εἰδικεύεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἑνὸς ἰδιαιτέρου ἔργου καὶ, ἐπομένως, καθίσταται ἐπιδεξιώτερος. Αἱ ἱκανότητες διαφόρων ἀνθρώπων διὰ διάφορα ἔργα ἀξιοποιοῦνται ὅσον τὸ δυνατόν πληρέστερον. Ὁ ἐργάτης ὁ ὁποῖος εἰδικεύεται εἰς μίαν μέθοδον ἔχει ὀλιγώτερα νὰ ἐκμάθῃ καὶ, ἐπομένως, καθίσταται ταχύτερον ἔμπειρος παρὰ ἂν ἐχρειάζετο νὰ ἐκμάθῃ ὅλας τὰς μεθόδους, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὴν κατασκευὴν ἑνὸς ἀντικειμένου. Ἐξοικονομεῖ χρόνον ὄχι μόνον εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς τέχνης του ἀλλ' ἐπίσης, καθὼς ἀποκτᾷ μεγαλυτέραν πείραν, καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐργασίας του καὶ εἰς τὴν μὴ συνεχῆ ἀλλαγὴν ἐργαλείων. Ὁ εἰδικὸς δύναται νὰ χρησιμοποιοῖ τὰ ἐργαλεῖα του διαρκέστερον καὶ προσεκτικώτερον τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ χρησιμοποιοῖ συνεχεῖς σειρὰς ἐργαλείων. Ὅμοιως, ὁ ἐργάτης ὁ ὁποῖος συνεχῶς ἐκτελεῖ τὴν ἴδιαν ἐργασίαν ἐπιτυγχάνει νὰ ἐκμάθῃ πολὺ περισσότερα περὶ αὐτῆς ἀπὸ ἐκείνον, ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖ ἀρκετὰς ἐργασίας. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ καταμερισμὸς ἐργασίας ὁδηγεῖ εἰς μίαν εἰδικευμένην, βαθυτέραν γνῶσιν ἐκάστης μεθόδου, γενικῶς ἢ μερικῶς, μὲ τὸ γενικὸν ἀποτέλεσμα παραγωγῆς μεγαλυτέρας ποσότητος προϊόντος εἰς μικρότερον κατὰ μονάδα κόστος, καὶ τοῦ ὅτι ἡ ποιότης τοῦ προϊόντος, ἕκαστον μέρος τοῦ ὁποῦ κατασκευάζεται ἀπὸ εἰδικόν, εἶναι ἀνωτέρα.

Καθώς ὁ διαχωρισμὸς τῆς πρραγωγῆς εἰς κεχωρισμένας ἐργασίας ἢ μεθόδους τείνει νὰ μειώσῃ τὸ ἔργον ἐκάστου ἐργάτου εἰς μηχανικὴν ρουτίαν, καθίστα εὐκολώτερον δυνατὰς τὰς ἐφευρέσεις μηχανῶν καὶ τὰς χρήσεις αὐτῶν ὡς ὑποκατάστατα τῆς ἐργασίας. Πρὸς μερικὰς κατευθύνσεις αὐτὸ ἴσως δὲν ἀποτελεῖ πλεονέκτημα, ὅπως, ἐπὶ παραδείγματι, στὰν ἐπιδέξιοι ἐργάται χρησιμοποιοῦνται ὡς ἡμιεκπαιδευμένοι ἐπιτηρηταὶ μηχανῶν. Ἀντιθέτως, ἡ χρῆσις τῶν μηχανῶν αὐξάνει κατὰ πολὺ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς φύσεως καὶ ἀνακουφίζει τὸν ἐργάτην ἐκ τοῦ μεγάλου μόχθου καὶ τοῦ κουραστικοῦ ἔργου του. Ὁ ἀνθρώπος σήμερον δύναται νὰ ἐκτελέσῃ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἦσαν ἄλλοτε ἢ ἀδύνατα ἢ θὰ ἀπῆ-σήμερον πολὺν χρόνον διὰ νὰ περατωθοῦν. Ἡ μεγάλη Φόρθ Μπριτζ θὰ ἠδύνατο πιθανὸν νὰ εἶχε κτισθῆ ἐκ μόνης τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ τὸ κόστος καὶ ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος θὰ ἦσαν κάτι τὸ τεράστιον.

Μειονεκτήματα τοῦ καταμερισμοῦ ἐργασίας

Διὰ τὸν ἐργάτην τὸ κύριον μειονέκτημα τοῦ καταμερισμοῦ ἐργασίας εἶναι ὅτι ἡ ἱκανότης ἀποκτᾶται εἰς θάρος τῆς προσωπικότητός του. Ὅταν ἡ ἐργασία ὑποδικαιρεῖται εἰς πολλὰς μικρὰς ἐνεργείας, ἀναποφεύκτως καθίσταται μονότονος καὶ ἀνιαρὰ. Ὁ ἐργάτης εὐρίσκει μικρὸν πεδῖον δράσεως διὰ τὸ δημιουργικὸν ἐνστικτὸν του, χάνει τὴν αἰσθησὶν τῆς ὑπερηφανείας εἰς τὴν ἐργασίαν του, ἀσκει πολὺ μικρὰν πρωτοβουλίαν καὶ ἀναλαμβάνει μικρὰν εὐθύνην. Ὁ ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος καθ' ὄλην του τὴν ζωὴν εἶναι ἐφαρμοστής βιδῶν εἰς τὰ ἀμαξώματα αὐτοκινήτων εἰς ἕν ἐργοστάσιον αὐτοκινήτων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχῃ μεγάλην ὑπερηφάνειαν ἢ ἐνδιαφέρον διὰ τὸ τελικὸν προϊόν. Ἐνόσῃ αἱ βίδες του εἶναι καταλλήλως προσηρμοσμέναι, δὲν ἐνδιαφέρεται οὗτος διὰ τὸ ἂν τὰ αὐτοκίνητα δύνανται νὰ τρέχουν.

Ἐξακριβώνεται πολλάκις, ὁμοίως, ὅτι ἡ αὐστηρῶς εἰδικευμένη ἐργασία εἶναι συγκριτικῶς σταθερὰ : δὲν κινεῖται εὐχερῶς εἰς ἕτερον τύπον ἐργασίας. Ὁ ἀνθρώπος, ὁ ὁποῖος ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐκτελεῖ μίαν μικρὰν ἐργασίαν, δὲν δύναται νὰ στραφῆ εἰς τὴν κατασκευὴν ἑτέρου πράγματος μὲ τὴν εὐκολίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἔχει ἐκτελέσει ποικίλας ἐργασίας. Ὡς ἀποτέλεσμα, οἱ ἐργάται εὐρίσκουν δυσκολίαν κατὰ τὴν μετακίνησίν των εἰς ἕτεραν βιομηχανίαν, στὰν ἡ ἰδικὴ των διέρχεται κρίσιν.

Ὁ νόμος τῆς αὐξούσης ἀποδόσεως

Ἐν τῷ συνόλῳ, ὅμως, αἱ μηχαναὶ ἱκανοποιοῦν τὴν διαρκῶς αὐξανομένην ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου διὰ περισσότερα καὶ καλύτερα ἀγαθὰ, καὶ αἱ σύγχρονοι βιομηχανικαὶ μέθοδοι γενικῶς δίδουν εἰς αὐτὸν τὴν ἰσχὺν νὰ λαμβάνῃ, ὅτι χρειάζεται, εἰς συγκριτικῶς μειούμενον κατὰ μονάδα κόστος.

Τὸ κατὰ μονάδα κόστος πίπτει κυρίως διότι ἕκαστος βιομήχανος ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκτείνῃ τὴν κλίμακα τῶν ἐργασιῶν του ἐνόσῃ λαμβάνει ἀπόδοσιν μεγαλυτέραν τῆς ἀναλογούσης ἐκ τῆς ἀπασχολήσεως κεφαλαίου καὶ ἐργασίας. Ὑποθέσωμεν π.χ., ὅτι εἰς βιομήχανος δύναται νὰ παράγῃ 5.000 μονάδας προϊόντος ἐκ δαπάνης £ 1000, καὶ ὅτι, ἐξ ἐπιπροσθέ-

του δαπάνης £ 100 δι' ἐργασίαν ἢ ἐγκαταστάσεις, δύναται νὰ ἀυξήσῃ τὸ ἀποτελέσμα τὸ εἰς 5.600 μονάδας. Προφανῶς, ὁ βιομηχανὸς δὲν θὰ διστάσῃ νὰ ἀναλώσῃ τὰς £ 100 διότι ἡ δαπάνη αὕτη δύναται νὰ μειώσῃ τὸ κατὰ μονάδα κόστος τοῦ παραγομένου προϊόντος, ἤτοι νὰ ἀυξήσῃ τὴν ἀπόδοσίν του περισσότερον τῆς ἀναλογούσης εἰς τὴν πρόσθετον δαπάνην. Καὶ θὰ συνεχίσῃ νὰ ἀυξάνῃ τὰς δαπάνας του ἐνὸσφ δύναται νὰ εἶναι βέβαιος διὰ τὴν ἀυξανομένην ἀπόδοσιν. Τῷ ὄντι, εἰς 8λας τὰς βιομηχανίας ὑπάρχει τάσις πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν διότι αἱ βιομηχανίαι ὑπόκεινται εἰς τὸν *Νόμον τῆς ἀυξούσης ἀποδόσεως*, κατὰ τὸν ὁποῖον ὡς ἐν σημεῖον ἡ ἔκτασις μιᾶς βιομηχανίας διὰ προσθηκῶν ἐργασίας καὶ κεφαλαίου τείνει νὰ συνοδεύηται ὑπὸ μιᾶς μείζονος τῆς ἀναλογούσης ἀυξήσεως εἰς τὴν ἀπόδοσιν.

Ἐπάρχει τάσις ἐπιτεύξεως τῆς ἀυξούσης ἀποδόσεως εἰς τὴν βιομηχανίαν διότι, ἐνὸσφ ἡ ὀργάνωσις ἐνὸς ἐργοστασίου παρουσιάζει πλήρη ἀπασχόλησιν—ἐνὸσφ ἐκάστη μηχανὴ χρησιμοποιεῖται εἰς τὸ ἔπακρον, ἐκάστη ἴντσα χώρου καταλαμβάνεται, τὰ συστήματα θερμάνσεως καὶ φωτισμοῦ χρησιμοποιοῦνται μὲ ἄκραν οἰκονομίαν, 8λοι οἱ ἐπόπται καὶ διευθυνταὶ ἀπασχολοῦνται πλήρως καὶ ἀποδοτικῶς—ἐκάστη ἀυξήσις ἀποτελέσματος δηλοῖ ὅτι τὰ γενικὰ ἢ συμπληρωματικὰ ἔξοδα (δηλ. τὰ ἔξοδα, τὰ ὁποῖα δὲν ποικίλλουν βάσει τοῦ ἀποτελέσματος, ὡς ἐνοίκια καὶ δημοτικὸι φόροι, τόκοι ὁμολογιῶν, μισθοὶ διευθυνόντων), ἐξαπλοῦνται εἰς μέγαν ἀριθμὸν μονάδων τοῦ ἀποτελέσματος, οὕτως ὥστε τὸ κόστος παραγωγῆς ἐκάστης μονάδος εἶναι μικρότερον. Κοστίζει ἐλάχιστα περισσότερον εἰς τὸν τυπογράφον νὰ τυπώσῃ 5000 φυλλάδια ἀπὸ 1000, διότι ἀπαξ ἢ τυπογραφικὴ πλᾶξ ἔχει σχηματισθῆ, τὸ μόνον πρόσθετον ἔξοδον εἶναι ἐκεῖνο τοῦ χάρτου, τῆς μελάνης καὶ τοῦ μέσου κινήσεως τῆς μηχανῆς. Τὸ ἐνοίκιον, αἱ εἰσφοραὶ καὶ τὰ ἔξοδα ἐγκαταστάσεως τῶν μηχανῶν τοῦ τυπογράφου, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ἀρχικὸν ἔξοδον τῆς στοιχειοθεσίας, ἐξαπλοῦνται εἰς πολὺ μεγαλύτερον ἀριθμὸν μονάδων καί, ὅσον μεγαλύτερος εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν μονάδων, τόσο μικρότερον εἶναι τὸ κόστος κατὰ μονάδα.

Εἰς ἐκάστην βιομηχανίαν, ὅμως, ἔρχεται στιγμὴ κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ σύνολον τῶν μηχανῶν καὶ ἡ ὀργάνωσις παραγωγῆς φθάνουν τὸ ὄριον τῆς μεγίστης ἱκανότητός των καὶ ἐργάζονται μέχρι πλήρους ἀποδοτικότητος. Συνήθως εἰς τὸ ὄριον τοῦτο ἄγει ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀνθρωπίνου στοιχείου· φθάνομεν εἰς σημεῖον ὅπου ἡ διοικήσις καθίσταται λίαν αὐστηρὰ καὶ δὲν δύναται νὰ συμβαδίσῃ μὲ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἄλλων συντελεστῶν, δηλ. δὲν δύναται νὰ συντονίσῃ ἐπαρκῶς τὴν ἐπιχειρήσιν ὅταν αὕτη ἐκτείνεται πέραν ὀρισμένου μεγέθους. Ὡς ἀποτέλεσμα, πᾶσα ἀυξήσις ἀποτελέσματος πέραν τοῦ σημείου τούτου, τοῦ optimum μεγέθους, εἶναι δυνατὴ μόνον δι' ἠϋξημένου κατὰ μονάδα κόστους, διότι ὁ Νόμος τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως ἀρχίζει νὰ λειτουργῇ.

ἘΟ τόπος ἐγκαταστάσεως τῆς βιομηχανίας

Ἐπάρχει τάσις διὰ τὰς βιομηχανίας νὰ λειτουργοῦν ὄχι μόνον ὑπὸ εἰδικούς, οἱ ὁποῖοι εἶναι οἱ πλέον ἱκανοὶ διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἀπόδοσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀλλ' ἐπίσης εἰς περιοχάς, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ πλέον κατάλληλοι δι' αὐτὰς καὶ ὅπου

δύπαρχουν περισσότεροι παράγοντες δι' επίτευξιν κέρδους. Ἡ βιομηχανία ἀγαθῶν ἐξ ἔριου εἶναι συνυφασμένη μὲ τὴν περιοχὴν Γιορκσάϊαρ, ἀγγειοπλαστικῆς μὲ τὸ Σταφφορτσάϊαρ, λινῶν μὲ τὸ Μπέλφαστ, ἀσημικῶν καὶ χάλυδος μὲ τὸ Σέφφιλντ.

Ἀρχικῶς, αἱ βιομηχανίαι ἐξέλεγον ὡς τόπον ἐγκαταστάσεώς των εἰδικὰς περιοχὰς ἕνεκα τῆς παρουσίας τοπικῶν παροχῶν βασικῆς πρώτης ὕλης ἢ λευκοῦ ἀνθρακος ἢ ἀνθρακος. Τὸ ἔριον ἐκ τῶν προβάτων τῶν Γιορκσάϊαρ Μοῦρς ἔφερε μεγάλην εὐθύνην διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας ἔριου τοῦ Γιορκσάϊαρ· ἡ ἀγγειοπλαστικὴ τοῦ Σταφφορτσάϊαρ ὀφείλει τὴν ἀρχὴν της εἰς τὸν πηλὸν καὶ ἀνθρακα τῆς περιοχῆς· τὰ λινὰ τοῦ Μπέλφαστ εἰς τὰς παροχὰς λίνου τῆς περιοχῆς κ.ο.κ. Ἀλλὰ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀναπτύξεως τῶν μέσων μεταφορᾶς καὶ τῶν μικρῶν ἐξόδων μεταφορᾶς, ὡς καὶ τῆς παραγωγῆς πρώτων ὑλῶν εἰς εὐρείαν κλίμακα εἰς τὰς νεωτέρας χώρας, τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς «ἐλξεως» δὲν εἶναι πλέον τοσαύτης ἰσχύος. Σήμερον, πολλαὶ βιομηχανίαι, περιλαμβανομένης τῆς βιομηχανίας ἔριου τοῦ Γιορκσάϊαρ, εἶναι ἐγκατεστημέναι εἰς ἀπόστασιν χιλιάδων μιλίων ἀπὸ τὰς πηγὰς τῶν πρώτων ὑλῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἢ γεινίαισι εἰς τὰς ἀγορὰς δὲν ἐπέχει τὴν αὐτὴν, ὡς κάποτε, σπουδαιότητα. Αἱ εὐκολίαι μεταφορῶν παρέχουν τὴν δυνατότητα ἀποστολῆς ἐμπορευμάτων διὰ μακρὰς ἀποστάσεις μὲ σχετικὴν ταχύτητα, ἀσφάλειαν καὶ χαμηλὰς τιμὰς. Ἐκ τούτου, τὸ Γιορκσάϊαρ, τὸ ὁποῖον κάποτε παρήγε δι' ἐσωτερικὴν κατανάλωσιν κυρίως, ἀποστέλλει σήμερον τὰ προϊόντα του εἰς ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου.

Ἀκολουθοῦντα τὴν **Βιομηχανικὴν Ἐπανάστασιν**, τὴν περίοδον μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1760 καὶ 1850 περίπου, ὁπότε εἰς τὰς βιομηχανικὰς μεθόδους παρετηρήθη ἐπανάστασις ἕνεκα τῆς χρήσεως τοῦ ἀτμοῦ ὡς κινητηρίου δυνάμεως καὶ πολλῶν ἄλλων σημαντικῶν ἐπιστημονικῶν ἀνακαλύψεων καὶ ἐφευρέσεων, τὰ ἐργοστάσια ἔτεινον νὰ ἐγκαθίστανται πλησίον τῆς πηγῆς τῆς δυνάμεως, τοῦ ἀνθρακος κυρίως τότε. Ὡς ἀποτέλεσμα, ἀρκεταὶ ἐκ τῶν πλέον εὐημερουσῶν βιομηχανικῶν ἀνεπτύχθησαν εἰς τὰς ἀνθρακοφόρους περιοχὰς διότι ἦτο εὐθηνότερον νὰ φέρεται ἢ πρώτη ὕλη πρὸς τὰ καύσιμα παρὰ νὰ φέρονται τὰ ὀγκώδη καύσιμα πρὸς τὴν πρώτην ὕλην. Μὲ τὴν αὐξανομένην χρῆσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ πετρελαίου ἢ ἐλκυστικῆς δυνάμεως τῶν ἀνθρακοφόρων περιοχῶν ἀπέβη ὀλιγώτερον ἀξιοσημείωτος. Σήμερον, ὑπάρχει τάσις εἰς τὰς βιομηχανίας νὰ ἐξαπλοῦνται εὐρέως καὶ διὰ τὴν ἐκλογὴν βιομηχανικῶν περιοχῶν πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἀριθμὸς συνθηκῶν ἐκτὸς τῆς κινητηρίου δυνάμεως, ὅπως γεινίαισι εἰς ἀγορὰς, εὐχάριστον καὶ ὑγιὲς περιβάλλον, ἐπαρκὴς προσφορὰ ἐργασίας, χαμηλαὶ τοπικαὶ εἰσφοραὶ καὶ εὐθηνὸν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα.

Περιοχὴ, ἢ ὁποία ἔχει εἰδικευθῆ εἰς ὠρισμένην βιομηχανίαν ἢ βιομηχανίας τείνει νὰ ἐλκύσῃ ἄλλας ἐπιχειρήσεις εἰς τὰς ἰδίας βιομηχανίας ἕνεκα τῆς ὑπάρξεως πολλῶν κοινῶν πλεονεκτημάτων, τῶν ὁποίων ὅλοι δύνανται νὰ κάμουν χρῆσιν. Γενεαὶ ἐξησκημένων ἐργατῶν ἀνατρέφονται ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἐπιτηδεύματος καὶ οὕτως ὑπάρχει πάντοτε παροχὴ εἰδικευμένης ἐργασίας· τὰ μέσα μεταφορῶν καὶ ἐπικοινωνιῶν ἐναρμονίζονται εἰς τὰς ἰδιαίτερας ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας· ὑπάρχουν ὀργανωμέναι ἀγοραὶ δι' ἀγορὰν πρώτων ὑλῶν καὶ ἐκθεσιν τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων· θυγατέρες βιομηχανίαι ἰδρύονται ἀπορροφῶσαι τὰ ὑποπροϊόντα τῆς κυρίας βιομηχανίας

ὄργανισμοί, ἰνστιτούτα καὶ διάφοροι ἐνώσεις εἰδικαὶ διὰ τὴν βιομηχανίαν ἐγκαθίστανται εἰς τὴν περιοχὴν καὶ παρέχουν εὐκολίας λίαν πολυτίμους διὰ τὰ ἀγνοηθῶν.

Ἡ ἐκλογή ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματιοῦ τῆς περιοχῆς ὅπου θὰ ἀρχίσῃ οὗτος τὰς ἐργασίας του εἶναι διὰ ταῦτα κάπως περιωρισμένη ἂν ἡ βιομηχανία του εἶναι αὐστηρῶς ἐντοπισμένη εἰς δοθεῖσαν περιοχὴν, ὅπως π.χ. ἡ βιομηχανία τοῦ ἐρίου τοῦ Γιορκσάϊαρ. Ἐάν οὗτος ζητῇ νὰ ἐργασθῇ εἰς ἄλλην περιοχὴν, ἴσως εὐρεθῇ εἰς μειονεκτικὴν θέσιν, ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἀνταγωνιστάς του. Ἄλλ' ἂν δὲν εἶναι ἠναγκασμένος νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοιοῦτους παράγοντας, θὰ ἐκλέξῃ περιοχὴν ἢ ὁποία προσφέρει τὸ maximum καθαρῶν πλεονεκτημάτων διὰ τὴν ἐπιχειρήσιν του εἰδικῶς.

Ὁ ἐντοπισμὸς τῶν βιομηχανιῶν εἰς ὠρισμένας περιοχάς, αἱ ὁποῖαι κατέστησαν κέντρα πυκνοῦ πληθυσμοῦ, μὲ τὰ περισσότερα μέλη τῶν οἰκογενειῶν ἀπασχολούμενα εἰς τὴν ἰδίαν βιομηχανίαν, εἶχεν ἀτυχῆ ἀποτελέσματα εἰς περιόδους ὑφέσεως. Εἰς τὴν μεγάλην οἰκονομικὴν ὑφασιν τοῦ 1930 εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ Λανκασάϊαρ, Γιορκσάϊαρ, Νοτίου Οὐαλλίας καὶ Σκωτίας, ὅπου αἱ θαρεταὶ βιομηχανίαι εἶχον ἀναπτυχθῆ πέραν τῶν ἀνθρακοφόρων περιοχῶν, ὑπῆρχε πολὺ μεγάλη ἀνεργία καὶ ἡ προκύψασα πενία ὄλων τῶν οἰκογενειῶν διήρκεσεν ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Αἱ ἐν παρακμῇ βιομηχανίαι αὗται εἶχον ὑπάρξει αἱ κύριαι πηγαὶ τοῦ Βρετανικοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου πρὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, καὶ ὅταν αἱ ὑπερπόντιοι ἀγοραὶ ἐχάθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, οὐδέποτε ἀνακτηθεῖσαι, μέγας ἀριθμὸς ἐργατῶν εὐρέθη ἀνεργῶν ἐργασίας, μὲ μικρὰν ἐλπίδα ἐξευρέσεως ἐργασίας εἰς τὰς αὐτὰς περιοχάς ἢ εἰς τὰς αὐτὰς βιομηχανίας.

Πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τῶν συνθηκῶν αὐτῶν καὶ ἐπίτευξιν μιᾶς καλύτερον ἰσοζυγισμένης κατανομῆς βιομηχανιῶν, ἡ Κυβέρνησις ἔχει εἰσάγει μέτρα πρὸς ἔλεγχον τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν βιομηχανιῶν. Αἱ περιοχαὶ τῆς μεγάλης ἀνεργίας ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς περιοχαὶ «ἐν ὑφέσει» καὶ ἔλαβον εἰδικὴν κυβερνητικὴν βοήθειαν. Ἀργότερον, ἀπέδθησαν «εἰδικαὶ» περιοχαὶ καὶ σήμερον εἶναι περιοχαὶ «ἀναπτύξεως», λαμβάνουσαι παραχωρήσεις καὶ οἰκονομικὴν βοήθειαν πρὸς ὧθησιν ἐγκαταστάσεως νέων ἐργοστασίων καὶ βιομηχανιῶν, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν νὰ δοθῇ «ἐργασία εἰς τοὺς ἐργάτας» μᾶλλον, παρὰ νὰ ἀναγκάσουν τοὺς ἐργάτας καὶ τὰς οἰκογενείας των νὰ ξεριζωθῶν ἀπὸ τὸν τόπον των καὶ νὰ ἀρχίσουν ἐκ νέου ζωὴν εἰς ξένον περιβάλλον.

Τὸ μέγεθος τῆς ἐπιχειρήσεως

Ὅταν ἐπισκοποῦμεν τὸ πεδῖον τῶν δραστηριοτήτων τοῦ ἀνθρώπου, βλέπομεν ὅτι εἰς πολλὰς βιομηχανίας ἢ ἐπιχειρήσεις ἢ ἡ ἐπιχειρηματικὴ μονὰς εἶναι μικρά, ὅπως εἰς τὴν Βρετανικὴν γεωργίαν ὅπου τὸ μικρὸν ἀγρόκτημα τὸ ἀπασχολοῦν ὀλίγους ἐργάτας εἶναι ἢ πλέον συνήθης μονὰς. Εἰς ἄλλας, ὅπως π.χ. τὴν βιομηχανίαν χάλυθος, ἡ ἐπιχειρήσις εἶναι μεγάλη ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ πλειονότης τῶν ἐργατῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν χάλυθος ἀπασχολεῖται εἰς ἐγκαταστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπασχολοῦν ἄνω τῶν 500 ἐργατῶν ἐκάστη.

Ποῖοι, ἐπομένως, εἶναι οἱ παράγοντες οἱ ὁποῖοι ἀποφασίζουν τὸ μέγεθος εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει τελικῶς μία ἐπιχειρήσις; Κατόπιν ἐξετάσεως εὐρίσκομεν ὅτι

υπάρχουν τρεις κύριοι παράγοντες: α) ή φύσις τής ἐπιχειρήσεως, ἂν εἶναι αὕτη βιομηχανική ἢ ἐξορυκτική, β) ή φύσις τοῦ προϊόντος καὶ γ) ή φύσις τής ζητήσεως διὰ τὸ προϊόν.

Εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ἄλλας ἐξακτικὰς βιομηχανίας ή τυπική μονὰς εἶναι μικρὰ διότι φθάνομεν συντόμως εἰς τὸ ὄριον τής αὐξήσεως ἀποδόσεως, δηλ. φθίνουσα ἀπόδοσις ἀρχίζει νὰ προκύπτῃ ἔνωρις καὶ ἔκτασις εἰς πολὺ μεγάλην μονάδα δὲν θὰ ἦτο ἐν γένει προσοδοφόρος. Εἰς τὰς περισσοτέρας βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις, ὅμως, ή τυπική μονὰς εἶναι μεγάλη ἕνεκα τῶν *οἰκονομιῶν τής κλίμακος*, δηλαδὴ τῶν *ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν οἰκονομιῶν*, αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζονται ὅταν τὸ ποσὸν ὄλων τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν παραγωγὴν συντελεστῶν αὐξάνεται. Αἱ οἰκονομίαι αὗται παρέχονται εἰς τὴν εὐρυτέραν κλίμακα παραγωγῆς ἀλλ' ὅχι εἰς τὴν στενωτέραν· ἐν ὀλίγοις, ή παραγωγὴ εἰς μεγάλην κλίμακα εἶναι οἰκονομικότερα τής παραγωγῆς εἰς μικρὰν κλίμακα.

Τὸ μέγεθος τής ἐπιχειρηματικῆς μονάδος ἐπίσης ποικίλλει ἀναλόγως τής φύσεως τοῦ προϊόντος. Γενικῶς, τὸ μέγεθος εἶναι μέγα ὅπου ή τεχνική τής ἐπιχειρήσεως ἀπαιτεῖ μέγα πάγιον κεφάλαιον, δηλ. ἐκτεταμέναις ἐγκαταστάσεις καὶ θάρεα μηχανήματα (ὅπως εἰς τὴν περίπτωσιν τής ναυπηγικῆς καὶ τής κατασκευῆς συρμῶν) ἢ ὅπου μέγα μέρος τής ἐργασίας δύναται νὰ λάβῃ μηχανικὴν μορφήν, π.χ. εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν σιγαρέττων ἢ ὅπου τὸ προϊόν δύναται νὰ τυποποιηθῇ, ὅπως εἰς τὴν βιομηχανίαν αὐτοκινήτων. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, οὐσιώδη πλεονεκτήματα προκύπτουν εἰς παραγωγὴν εὐρείας κλίμακος.

Ἐπάρχουν, ὅπωςδὴποτε, ὄρισμένα βιομηχανικὰ ἐπιχειρήσεις ὅπου ή τυπική μονὰς τείνει νὰ εἶναι μικρὰ. Αὗται εἶναι ἐπιχειρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας τὸ προϊόν δὲν δύναται νὰ τυποποιηθῇ καὶ ή φύσις τής ζητήσεως καθιστᾷ βασικὴν μίαν εὐρείαν ποικιλίαν σχεδίων καὶ ὕλης, ὡς, π.χ., ή ἐπιχειρήσις ἐπίπλων καὶ ή τυπογραφικὴ τοιαύτη ἢ αἱ ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι τροφοδοτοῦν μικρὰν, ἀνώμαλον, ἢ ἐξερτωμένην ἐκ τής μόδας ζήτησιν, ὡς π.χ. ποικίλα καλλιτεχνικὰ καὶ πολυτελείας εἶδη ὅπως αἱ ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι παράγουν φορέματα, καπέλλα καὶ ὑποδήματα διὰ γυναῖκας ἀνωτάτης τάξεως.

Ὅπου ή ζήτησις εἶναι μεγάλη καὶ σταθερὰ καὶ μὴ ὑποκειμένη εἰς ἀλλαγὰς ἕνεκα μόδας, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ σάπωνος, τῶν δοχείων καὶ ἄλλων οἰκιακῶν σκευῶν καθημερινῆς χρήσεως, ή τυπική παραγωγικὴ ἐπιχειρήσις εἶναι μεγάλη· ἀλλὰ εἶναι μικρὰ εἰς περιπτώσεις ὅπου πρέπει νὰ ἀποδίδεται ἐκ τοῦ πληθυσίου προσοχὴ εἰς ἰδιοτροπίαις τοῦ καταναλωτοῦ, ὡς εἰς πολλοὺς κλάδους τοῦ λιανικοῦ ἐμπορίου, π.χ. εἰς τὴν κατὰ παραγγελίαν ραπτικὴν εἰδῶν πολυτελείας, καὶ εἰς τὰ ἐπαγγέλματα, π.χ. τὰ παρέχοντα νομικὰς καὶ ἱατρικὰς ὑπηρεσίας.

Παραγωγὴ εἰς εὐρείαν κλίμακα

Ἐνῶ ή μικρὰ μονὰς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑφίσταται εἰς ποικίλους κλάδους ἐπιχειρήσεων καὶ βιομηχανιῶν, ή παραγωγὴ εἰς εὐρείαν κλίμακα εἶναι τὸ τυπικὸν χαρακτηριστικὸν τής συγχρόνου βιομηχανικῆς ὀργανώσεως. Ἄν ὁ παραγωγὸς δύναται νὰ ἐργασθῇ εἰς εὐρείαν κλίμακα, θὰ ἐργασθῇ, καθ'

θσον ἔχει εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν εὐρύτερον πεδῖον ἀποκτῆσεως τῶν πλεονεκτημάτων τῆς αὐξήσεως ἀποδόσεως καὶ τοῦ καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας. Τὰ ὑφιστάμενα ἔξοδα ἐξαπλοῦνται εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν μονάδων τοῦ προϊόντος καὶ αἱ ἐγκαταστάσεις, τὰ μηχανήματα, τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ ὑλικά χρησιμοποιοῦνται οικονομικώτερον. Τὰ ὑποπροϊόντα δύνανται νὰ ἐπεξεργασθοῦν δι' ἐπιπλέον χρῆσιν ἀπὸ τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς ἐπίσης καὶ ἀπὸ θυγατέρας ἐπιχειρήσεως. Δύνανται νὰ ἐπιχειρηθοῦν δαπανηραὶ ἔρευναι τῆς ἀγορᾶς καὶ δοκιμαίαι, καὶ ἡ μεγάλη ἐπιχειρήσις ἔχει καλύτερας εὐκαιρίας διαφημίσεως καὶ δημοσιότητος ἀπὸ τὴν μικροτέραν τῆς ἀνταγωνίστριας.

Τοῦτο δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν ὡς ἑξῆς: ἡ μεγαλύτερα ἐπιχειρήσις ἀποκτᾷ περισσότερα ὠφέλη ἀπὸ τὴν μικροτέραν τῆς ἀνταγωνίστριας ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν οικονομικῶν τῆς παραγωγῆς.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως τῆς παραγωγῆς, ἡ ὀργάνωσις τῆς εἰς εὐρεῖαν κλίμακα ἔχει τῷ ὄντι, ὀλίγα μειονεκτήματα, καὶ αὐτὰ ἀνακύπτουν κυρίως ἐκ τῆς δυσχερείας ἐλέγχου. Αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις τείνουν νὰ καταστοῦν δυσκίνητοι. Ἐπίσης μὴ εὐρεῖα ὀργάνωσις δὲν δύναται νὰ ἀλλάξῃ ταχέως καὶ εὐκόλως τὴν κατεύθυνσιν τῶν προσπαθειῶν τῆς ἢ τὴν φύσιν τοῦ προϊόντος τῆς ἂν προκύψουν περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι καθιστοῦν ἀναγκαίαν τοιαύτην ἀλλαγὴν. Ἐπιχειρήσεις εὐρείας κλίμακος, ἡ ὁποία ἔχει ὀργανωθῆ διὰ νὰ παράγῃ εἰδικὸν τύπον αὐτοκινήτου δι' ἀγορᾶν τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν δύναται νὰ μετατρέψῃ τὰς ἐγκαταστάσεις τῆς διὰ τὴν κατασκευὴν ἑτέρου πράγματος ἂν ἡ ἀγορὰ τῆς αἰφνιδίως κλεισθῇ ἕνεκα ἐκρήξεως πολέμου ἢ ἐπιβολῆς περιορισμῶν εἰς τὰς εἰσαγωγὰς. Μερικὰς φορὰς ἐπίσης ἡ συγκέντρωσις τῆς διευθύνσεως εἰς μικρὸν ἀριθμὸν προσώπων ὁδηγεῖ εἰς κατάχρησιν, ἡ ὁποία ὄχι σπανίως διενεργεῖται ἐπὶ ζήτησιν τοῦ κατανάλωτου, ὡς ὅταν ἀγοράζῃ οὗτος εἶδος κατωτέρας ποιότητος ἢ ὅταν ἀναγκάζεται νὰ πληρῶσῃ πολὺ ὑψηλὴν τιμὴν. Ἡ μικρὰ ἐπιχείρησις, κατὰ μέγα μέρος, ἐπειδὴ δὲν ὑποφέρει ἐκ τῶν μειονεκτημάτων αὐτῶν, δύναται νὰ ὑπερασπίξῃ τὴν δυνάμιν τῆς εἰς τὸν ἀγῶνα δι' οἰκονομικὴν ὑπαρξιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ V

Τὸ κόστος ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν

Εἶδομεν ὅτι ἡ ζήτησις τῶν ἀγαθῶν παρακινεῖ τὴν παραγωγὴν των καὶ ἡ παραγωγικὴ αὕτη δραστηριότης, ἐκδηλουμένη ὑπὸ εὐρέως διαφερούσας συνθήκας, ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν προσφορὰν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν ἀγαθῶν τῶν προοριζομένων διὰ τὴν κατανάλωσιν. Πρέπει τῶρα νὰ ἀνακαλύψωμε τί εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον διαμορφώνει τὸ μέγεθος τῶν προσφερομένων ποσοτήτων τῶν διαφορετικῶν εἰδῶν τῶν ἀγαθῶν. Γνωρίζομεν ὅτι δὲν ὑπάρχει πάντοτε εἰς τὴν ἀγορᾶν ἐπαρκῆς προσφορὰ ὀρισμένου ἀγαθοῦ πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ὀλικῆς ζήτησεως. Δὲν εἶναι πάντοτε δυνατόν νὰ ἀγοράζωμεν μαρούλια ἢ καλὰς τομάτας, ἀκόμη καὶ ὅταν εὐρίσκωνται εἰς τὴν ἐποχὴν των. Ποῖοι εἶναι οἱ συντελεσταί, λοιπόν, οἱ ὅποιοι φέρουν τὰ ἀγαθὰ εἰς τὴν ἀγορᾶν; Πῶς ἀποφασίζουσιν οἱ κτηματῆαι ἢ οἱ ἐργοστασιάρχαι ποῖαν ποσότητα δοθέντος ἀγαθοῦ νὰ παράγουν εἰς δοθέντα χρόνον;

Ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς

Διὰ τοῦ θροῦ «προσφορὰ» ἐννοοῦμεν τὴν ποσότητα ἑνὸς ἀγαθοῦ, ἣ ὁποία προσφέρεται πράγματι πρὸς πώλησιν εἰς ὄρισμένον χρόνον, κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸ ἀπόθεμα τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὸν ὄρισμένον αὐτὸν χρόνον. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν ὑποκειμένων εἰς φθορὰν εἰδῶν, τὸ ἀπόθεμα καὶ ἡ προσφερομένη ποσότης τείνουν νὰ συμπίπτουν καθ' ὅσον τοιαῦτα εἶδη δὲν δύναται νὰ διατηρῶνται μακρὰν τῆς ἀγορᾶς εἰμὴ μόνον διὰ σχετικῶς μικρὸν χρόνον. Ἀντιθέτως, αἱ προσφερόμεναι ποσότητες ἀγαθῶν ἐκ τῆς φύσεώς των διατηρουμένων, ὅπως τὰ πολύτιμα μέταλλα καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι, εἶναι συνήθως μικρὰ ἀναλογία τῶν δλικῶς διαθεσίμων ποσοτήτων.

Συμφώνως πρὸς τὸν νόμον τῆς προσφορᾶς, αὐξησις τῆς τιμῆς τείνει νὰ αὐξήσῃ τὰς προσφερομένας ποσότητας καὶ μείωσις τῆς τιμῆς τείνει νὰ τὰς μειώσῃ. Ἄν διὰ τίνα χρονικὴν περίοδον ἡ τιμὴ τοῦ σίτου βαθμιαίως ἀνέρχεται, οἱ κτηματῆαι θὰ αὐξήσουν τὴν παραγωγήν των τοῦ σίτου διὰ νὰ ἐπωφεληθοῦν τῆς ἠϋξημένης τιμῆς. Ἀντιθέτως, ἂν ἡ παγκόσμιος τιμὴ τοῦ ἀκατεργάστου ἐλαστικοῦ μειωθῇ σημαντικῶς, οἱ καλλιεργηταὶ φυτειῶν θὰ περιορίσουν τὰς παραγομένας ὑπ' αὐτῶν ποσότητας καὶ μερικοὶ ἐξ αὐτῶν ἴσως ἐγκαταλείψουν τὴν ἐπιχείρησιν αὐτὴν ὁλοσχερῶς.

Ἐλαστικότης τῆς προσφορᾶς

Μολονότι ἡ προσφορὰ ἑνὸς ἀγαθοῦ κομισθέντος εἰς τὴν ἀγορὰν ἐξαρτᾶται, ὡς εἴπομεν, ἐκ τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς, ἡ προσφορὰ ὄρισμένων ἀγαθῶν δύναται πολὺ ταχύτερον νὰ προσαρμόζεται πρὸς τὰς ἀλλαγὰς τῆς τιμῆς παρὰ ἡ προσφορὰ ἄλλων ἀγαθῶν, καὶ ὁ βαθμὸς τῆς εὐχερείας μὲ τὴν ὁποῖαν ἡ προσφορὰ δύναται τοιοῦτοτρόπως νὰ προσαρμόζεται εἰς ἀλλαγὴν τῆς τιμῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς καλουμένης *ἐλαστικότητος* τῆς προσφορᾶς.

Ὅταν ἡ προσφορὰ ἑνὸς ἀγαθοῦ δύναται εὐκόλως νὰ προσαρμόζεται εἰς ἀλλαγὰς τῆς τιμῆς, ἡ προσφορὰ τοῦ ἀγαθοῦ τούτου καλεῖται *ἐλαστικὴ*, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς προσφορᾶς πλείστων εἰδῶν βιομηχανίας γενικῆς χρήσεως, π.χ. οἰκιακὰ ἐπιπλα μετρίας τιμῆς, ἀναγκαῖα εἶδη οἰκοκυρικῆς, ὡς ὁ σάπων, καὶ οἰκιακὰ σκευῆ ὡς κάλαθοι ἀχρόστων καὶ διάφορα δοχεῖα. Αἱ προσφερόμεναι ποσότητες τοιούτων εἰδῶν δύνανται ταχέως νὰ αὐξηθοῦν ἢ ἐλαττωθοῦν διὰ νὰ συναντήσουν ἀλλαγὰς τῆς τιμῆς.

Ὅταν ἡ προσφορὰ ἑνὸς ἀγαθοῦ δὲν δύναται εὐκόλως νὰ προσαρμοσθῇ διὰ νὰ συναντήσῃ ἀλλαγὰς τῆς τιμῆς, λέγεται *ἀνελαστικὴ*, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ σίτου, κατεργασμένου ἐλαστικοῦ, ζῶων καὶ ἄλλων εἰδῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ καλλιεργηθοῦν ἢ νὰ τραφοῦν. Γενικῶς, συνεχῆς αὐξησις τῆς τιμῆς ἑνὸς τῶν ἀγαθῶν τούτων θὰ ὀδηγήσῃ εἰς αὐξησιν τῶν προσφερομένων ποσοτήτων· ἀλλ' ἡ αὐξησις αὕτη δὲν ἐπέρχεται ἀμέσως διότι ἀπαιτεῖται χρόνος διὰ τοὺς παραγωγοὺς νὰ ἀποφασίσουν νὰ αὐξήσουν τὰς παραγομένας ποσότητας καὶ ἀκόμη εἰς τὴν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐπέτυχον τοῦτο, ἀπαιτεῖται μακρὰ περίοδος διὰ νὰ εἶναι ἔτοιμοι διὰ τὴν ἀγορὰν αἱ ἐπὶ πλέον προσφερόμεναι ποσότητες. Ἡ προσφορὰ τῶν βιομηχανικῶν εἰδῶν, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦν μακρὸν χρόνον διὰ νὰ σχεδιασθοῦν καὶ νὰ

παραχθού, όπως πλοία, σιδηρόδρομοι και άλλαι μεγάλαι μηχαναί, είναι όμοίως ανελαστική.

Ανεξαρτήτως του αν ή προσφορά ενός αγαθοῦ είναι ανελαστική ή ελαστική, ο παραγωγός θα είναι πρόθυμος να αυξήση τὰς προσφερομένας ὑπ' αὐτοῦ ποσότητας τοῦ αγαθοῦ αὐτοῦ μόνον αν πιστεύη ὅτι δύναται να λάβη τοιαύτην τιμὴν διὰ τὸ ὀλιγῶς παραχθὲν προϊόν, ή ὁποία θα καλύπτῃ τὸ κόστος παραγωγῆς του.

Κόστος παραγωγῆς

Τὸ κόστος παραγωγῆς ἐμφανίζεται εἰς ἐπιχειρήσεις παντὸς τύπου, γεωργικὰς, ἐξορυκτικὰς ή βιομηχανικὰς· εἰς ἐπιχειρήσεις ή ἐπαγγέλματα ἐπιφορτισμένα με τὴν παραγωγὴν ὑπηρεσιῶν, ὡς ἐπίσης και εἰς ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι παράγουν ὀλιγά ἀγαθά. Ὡς παράδειγμα, πάντως, ἄς ἐξετάσωμεν τὰ ἔξοδα ἐκείνου οὗ ὁποῖος θέτει εἰς λειτουργίαν βιομηχανικὴν ἐπιχείρησιν. Ἐχὼν πρῶτον ἀγοράσει ή ἐνοικιάσει ἐν οἰκόπεδον, πρέπει να κτίσῃ ἐργοστάσιον και να ἐξοπλίσῃ τοῦτο με ἐγκαταστάσεις, μηχανήματα, θέρμανσιν και φωτισμόν· πρέπει να προσλάβῃ ἐργάτας παντὸς εἶδους — εἰδικευμένους, ἀνειδικεύτους, γραφεῖς και πιθανόν ὑπαλλήλους δι' ἐρεύνας και μελέτας. Καὶ κατόπιν πρέπει να ἀγοράσῃ πρώτας ὕλας και καύσιμα εἰς τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν ποσότητας.

Ὁ βιομήχανος πρέπει να πληρώσῃ δι' ὅλα τὰ πράγματα αὐτοῦ τοῦ εἶδους, εἰς πλείστας περιπτώσεις πολὺ πρὶν τὸ προϊόν του καταστῆ ἐμπορεύσιμον, και αἱ συνολικαὶ δαπάναι εἰς τὰς ὁποίας εὗτος ὑποβάλλεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον συνιστοῦν τὸ «κόστος παραγωγῆς» του. Συνήθως τὸ κόστος αὐτὸ διακρίνεται εἰς δύο μέρη καλούμενα: α) καθαρὸν κόστος και β) συμπληρωματικὸν κόστος, ή, ὡς ἐπίστε καλεῖται, γενικὸν κόστος.

Καθαρὸν κόστος εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ποικίλλει ἀναλόγως τοῦ ἀποτελέσματος. Εἰς βιομήχανος ὑποδημάτων δύναται να ἔχῃ ἐργοστάσιον και μηχανὰς, αἱ ὁποῖαι δύναται να παράγουν ἀπὸ 10.000 ἕως 30.000 ζεύγη ὑποδημάτων. Ὅποιαδήποτε ποσότητα και αν παράγῃ, αἱ ἐγκαταστάσεις και τὸ ἐργοστάσιον θα κοστίζουν ἀκριβῶς τὸ ἴδιον, ἀλλ' αν ἀποφασίσῃ να παράγῃ τὴν μεγαλύτεραν ποσότητα, θα ὑπάρξῃ σημαντικὴ αὐξήσις εἰς τὰς συνολικὰς δαπάνας διότι θα ἀπαιτηθοῦν περισσότερα καύσιμα, δέρματα, φωτισμός, πιθανῶς και ἐργασία. Τὰ ἔξοδα αὐτά, τὰ ὁποῖα αὐξάνονται ή ἐλαττοῦνται ἀναλόγως τῶν ἀλλαγῶν τοῦ παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος συνιστοῦν «τὸ καθαρὸν κόστος» τοῦ βιομηχάνου.

Συμπληρωματικὸν κόστος εἶναι τὰ ὑφιστάμενα ἔξοδα τὰ ὁποῖα δὲν ἀλλάσσουν ἕνεκα αὐξήσεως ή μειώσεως τοῦ ἀποτελέσματος. Ἐνόσω οὗ βιομήχανος ὑποδημάτων δὲν ἀλλάσει ή ἐπεκτείνει τὸ ἐργοστάσιόν του, τὸ ἐνοίκιόν του εἶναι τὸ αὐτὸ ἀνεξαρτήτως παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος· ἀνεξαρτήτως τοῦ αν παράγῃ ὀλίγον ή πολὺ, πρέπει να καταβάλλῃ τὸ ἐνοίκιον αὐτό, και τὸ ἴδιον συμβαίνει και με τὰς εἰσφοράς, ἀσφάλιστρα και τόκους παντὸς ἀρχικοῦ κεφαλαίου, τὸ ὁποῖον εἶχε πιθανῶς δανεισθῆ. Ἐπὶ πλέον τὰ κονδύλια δι' ἀποσβέσεις τῶν μηχανημάτων και ἀκινήτων του πρέπει να διενεργοῦνται εἰς τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν ἀσχετῶς αν αἱ παραγόμενα ποσότητες εἶναι μεγάλαι ή μικραί. Ὅλα τὰ γενικὰ ἔξοδα αὐτοῦ τοῦ εἶδους ὀλίγον ποικίλλουν αν τὸ ἐργοστάσιον ἐργάζεται ἐν πλήρει ἀποδόσει ή

ἔχει, ἀλλὰ τὸ καθαρὸν κόστος σταματᾷ ὅταν σταματᾷ καὶ τὸ ἐργοστάσιον.

Ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ οἰκονομολόγου τὸ συνολικὸν κόστος παραγωγῆς τοῦ παραγωγοῦ περιλαμβάνει ἓν κανονικὸν ποσὸν κέρδους πλεόν τοῦ κονδυλίου διὰ τόκους τοῦ ἰδίου κεφαλαίου τοῦ παραγωγοῦ. Τὸ ποσὸν τοῦ κέρδους, τὸ ὁποῖον ὁ βιομήχανος θεωρεῖ λογικὸν πρὸς κάλυψιν τοῦ κινδύνου, τὸν ὁποῖον ἐπωμίζεται παράγων δι' ἀβεββαίαν μελλοντικὴν ζήτησιν δύναται, ἐπομένως, νὰ θεωρηθῆ ὡς «συμπληρωματικὸν» κόστος.

Ἐν τελικῇ ἀναλύσει τὰ ἔσοδα πωλήσεων τοῦ ἐργοστασιάρχου πρέπει νὰ καλύπτουν τὸ καθαρὸν καὶ συμπληρωματικὸν κόστος, περιλαμβανομένου ἐνὸς λογικοῦ ἢ κανονικοῦ κέρδους, ἄλλως ἔστω θὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν ἐπιχείρησιν. Διὰ βραχεῖαν χρονικὴν περίοδον εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παράγῃ μολοντί δὲν καλύπτει ὅλον τὸ κόστος του, δηλαδή εἶναι δυνατὸν νὰ ἐργάζεται ἐπὶ ζημίᾳ, ἀλλὰ θὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν νὰ καλύψῃ τουλάχιστον τὸ καθαρὸν τοῦ κόστος. Εἰς περίοδον ὑφέσεως ἐπὶ παραδείγματι: ὁ ἐργοστασιάρχης δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ παράγῃ καὶ νὰ ἀπασχολῇ τὰς ἐγκαταστάσεις του, ἐργατικὰς χεῖρας, κ.λ.π., ἐνὸς μὲν τὸ καθαρὸν τοῦ κόστος καλύπτεται, καὶ ἂν δύναται νὰ εἰσφέρει διὰ τὸ συμπληρωματικὸν τοῦ κόστος, τόσον τὸ καλῦτερον δι' αὐτόν. Ἐπιζῶν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως, διατάζει νὰ κλείσῃ τὸ ἐργοστάσιόν του, ἢ νὰ πωλήσῃ τὰς ἐγκαταστάσεις του, ἴσως ἐπὶ σοβαρᾷ ζημίᾳ. Καὶ ὅταν ἡ κατάσταση πρᾶγματι βελτιωθῆ, προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ τὴν διαφορὰν ἐκ τῆς ἀπουσίας κέρδους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς νεκρᾶς περιόδου, παράγων ὅσον δύναται ἐπικερδῶς περισσότερον.

Ἔορικόν κόστος παραγωγῆς

Πέραν καλῶν καὶ κακῶν ἐποχῶν, δηλ. ἐν τελικῇ ἀναλύσει, ἕκαστος παραγωγὸς πρέπει νὰ καλύπτῃ τὸ γνωστὸν ὡς ὄριακὸν κόστος, ἧτοι: τὸ κόστος τῆς ὄριακῆς μονάδος τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ προϊόντος. Αὕτη εἶναι ἡ μόνος τὴν ὁποῖαν εὐρίσκει ὡς ὀλιγώτερον ἐπικερδῆ πρὸς παραγωγὴν.

Τὸ ὄριακὸν κόστος παραγωγῆς ἐπιτελεῖ τὸ ἴδιον ἔργον ἐπηρεάζον τὴν τιμὴν ἀπὸ τὸ μέρος τῆς προσφοράς, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖ ἡ ὄριακὴ χρησιμότης ἀπὸ τὴν πλευρὰν τῆς ζήτησεως. Εἶδομεν ὅτι ἡ τιμὴ, τὴν ὁποῖαν εἶναι διατεθειμένος νὰ δώσῃ ὁ καταναλωτὴς διὰ τὴν μονάδα δοθείσης προσφερομένης ποσότητος ἀγαθοῦ τείνει νὰ ἐξισωθῆ μὲ τὴν ὄριακὴν χρησιμότητα τῆς ποσότητος ταύτης, δηλαδή τὴν χρησιμότητα τῆς μονάδος, ἡ ὁποῖα εἶναι ὀλιγώτερον ἐπειγόντως ἀπαιτητή. Ἄλλ' ὁμοίως πρέπει νὰ γνωρίζωμεν εἰς ποῖαν τιμὴν ὁ παραγωγὸς τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ εἶναι διατεθειμένος νὰ διαθέσῃ τὰ ἀγαθὰ τὰ ὁποῖα προσφέρει. Συμμετρικὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς τιμῆς εἶναι, ἐπομένως, τὸ ὄριακὸν κόστος αὐτῆς τῆς προσφερομένης ποσότητος, δηλαδή τὸ κόστος τῆς προσθέσεως ἑτέρας μιᾶς μονάδος εἰς τὴν προσφερομένην ποσότητα.

Τὰ ἀγαθὰ προσφέρονται εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ παραγωγῶν ποικίλης ἱκανότητος. Μερικοί, ἴσως ἕνεκα ἑλλείψεως συγχρόνου ἐξοπλισμοῦ, ἀλλ' ὅχι ἀναγκαίως ἕνεκα ἑλλείψεως ἱκανῆς διοικήσεως, δύναται ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ ἐξασφαλίζουν τὰ μέσα συντηρήσεως τῆς ἐπιχειρήσεώς των. Τοιαῦτα ἐπιχειρήσεις εἶναι γνω-

σταί ως «*δριακοί παραγωγοί*» και παραμένουν εις τὸν οικονομικὸν αὐτὸν τομέα διότι ἡ συνεισφορά των εις τὴν ὀλικὴν προσφορὰν φέρει τὴν προσφορὰν ταύτην· εις τὸ ἐπίπεδον, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖται πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ζήτησεως

Εἰς τὸ ἐπίπεδον αὐτὸ τῆς ζήτησεως, ἡ τιμὴ θὰ εἶναι ἀπλῶς ἐπαρκὴς διὰ νὰ παρέχῃ εις τὴν δριακὴν ἐπιχειρήσιν τὴν δυνατότητα νὰ συνεχίσῃ παράγουσα. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ τιμὴ θὰ εἶναι ἀπλῶς τόσον ὑψηλὴ ὅσον νὰ καλύπτῃ τὸ μέσον κόστος τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, δηλαδὴ τὸ σύνολον τῶν ἐξόδων παραγωγῆς (περιλαμβανομένου *minimum κέρδους*) διαιρουμένου διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παραγομένων ἀγαθῶν.

Ἄλλαι ἐπιχειρήσεις, ὅπωςδῆποτε, εἶναι ἱκανώτεροι, μολονότι διαφέρουν κατὰ βαθμοὺς ἱκανότητος. Μερικαὶ ἐπιτυχάνουν μέτρια κέρδη, ἄλλαι ἐξαιρετικὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ὅλαι αἱ ἐπιχειρήσεις τείνουν εις τὴν ἐπέκτασιν τοῦ παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος εις τὸ σημεῖον ὅπου δριακὸν κόστος καὶ τιμὴ ἰσοῦνται. Καθ' ὄν χρόνον τὸ δριακὸν κόστος, δηλαδὴ τὸ κόστος μιᾶς ἐπιπροσθέτου μονάδος, εἶναι χαμηλότερον τῆς τιμῆς, ὁ παραγωγός, παράγων περισσότερον, δύναται νὰ ἀυξήσῃ τὰ ἔσοδά του περισσότερον τῶν ἐξόδων του. Ὅταν τὸ δριακὸν κόστος εἶναι ὑψηλότερον τῆς τιμῆς, τοῦτο σημαίνει ὅτι μερικαὶ μονάδες παράγονται ἐπὶ ζημίᾳ καὶ ὁ παραγωγὸς θὰ κερδίσῃ περιορίζων τὸ παραγωγικὸν ἀποτέλεσμα. Διὰ μεγάλην σειρὰν παραγομένων ποσοτήτων, τὸ δριακὸν κόστος θὰ μειοῦται καθὼς αἱ παραγομεναὶ ποσότητες ἀυξάνονται. Πέραν ὀρισμένου σημείου ἢ ἐπέκτασις τοῦ παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀυξήσιν τοῦ κόστους, δηλαδὴ θὰ ὑπόκειται εις τὸν νόμον τῆς φθινοῦσης ἀποδόσεως, ἀλλὰ τοιαύτη ἐπέκτασις δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἐνόσω τὸ κόστος τοῦ δριακοῦ ἀποτελέσματος, δηλαδὴ τὸ κόστος τῆς τελευταίας παραγομένης μονάδος, καλύπτεται ἐπακριβῶς ὑπὸ τῆς τιμῆς πωλήσεως. Τὸ κόστος κατὰ μονάδα τῶν δριακῶν παραγωγῶν εἶναι γνωστὸν ὡς *δριακὸν κόστος*, ὡς ἐπίσης ὡς *δριακὸν κόστος* εἶναι γνωστὸν καὶ τὸ κόστος τοῦ δριακοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἱκανοτέρων παραγωγῶν, ἀμφότερα δὲ ἀντιπροσωπεύουν τὸ κόστος παραγωγῆς τοῦ πλέον δαπανηροῦ τμήματος τῶν προσφερομένων ποσοτήτων, τὰς ὁποίας οἱ παραγωγοὶ οὗτοι διαθέτουν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς τρεχούσης ζήτησεως.

Ἡ μόνη διαφορὰ ἔγκειται εις τὸ ὅτι αἱ ἱκανότεροι ἐπιχειρήσεις θὰ παράγουν εις χαμηλότερον μέσον κόστος, τὸ ὁποῖον δυνατόν νὰ εὑρίσκειται σημαντικῶς κάτωθεν τῆς τιμῆς, καὶ θὰ ἐπιτυχάνουν μεγαλύτερα κέρδη ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὴν μεγαλύτεραν των ἱκανότητα.

Ἡ τιμὴ πρέπει νὰ καλύπτῃ τὸ δριακὸν κόστος

Τώρα οἱ ἀγορασταὶ ἐνὸς ὀρισμένου ἀγαθοῦ ζητοῦν ὀρισμένην ποσότητα ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ τούτου, καὶ ἡ προσφερομένη τιμὴ πρέπει νὰ καλύπτῃ τὸ δριακὸν κόστος τῆς τοιαύτης ποσότητος, ἄλλως ἢ προσφορὰ θὰ κατέλθῃ εις χαμηλότερον ἐπίπεδον καὶ μέρος τῆς ζήτησεως θὰ μείνῃ ἄνευ ἱκανοποιήσεως. Ἄν ἡ ζήτησις μειωθῇ εις τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε ἡ τιμὴ νὰ εἶναι χαμηλοτέρα τοῦ δριακοῦ κόστους, τότε οἱ ὑπάρχοντες δριακοὶ παραγωγοὶ (παραγωγοὶ οἱ ὁποῖοι καλύπτουν ἀπλῶς τὰ ἔξοδά των), ἐξέρχονται τοῦ κλάδου, καὶ νέα σειρὰ δριακῶν παραγωγῶν.

μὲ χαμηλότερον κόστος, λαμβάνει τὴν θέσιν των. Ἐπιπροσθέτως, οἱ ἱκανώτεροι παραγωγοὶ παράγουν ὀλιγωτέρας μονάδας διὰ νὰ φέρουν τὸ ὀριακὸν των κόστος εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς νέας χαμηλοτέρας τιμῆς.

Ἄν, ἀντιθέτως, ἡ ζήτησις αὐξάνεται, αἱ μεγαλύτεραι ποσότητες, αἱ ὁποῖαι ζητοῦνται τώρα, θὰ παρουσιασθοῦν μόνον ἂν ἡ τιμὴ ὑψωθῇ ἐπαρκῶς διὰ νὰ ἀφήνῃ κέρδη εἰς τοὺς παραγωγοὺς χαμηλοτέρας βαθμίδος, ὑπο-ὀριακοὺς ἔως τώρα, μὲ ὑψηλότερον κόστος εἰσόδου εἰς τὴν παραγωγὴν, καὶ νὰ προτρέψῃ τοὺς ἱκανώτε-
ρους παραγωγοὺς νὰ ἐπεκτείνουν τὸ παραγωγικὸν των ἀποτέλεσμα δι' ὑψηλοτέρου ὀριακοῦ κόστους.

Ἡ ἀλλαγὴ τιμῆς ἴσως δὲν ἀκολουθηθῆ ἀμέσως ἀπὸ ἀλλαγὴν παραγωγικοῦ ἀποτελέσματος. Ἄν ὑψωθῇ ἡ τιμὴ, ἴσως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ αὐξηθῇ τὸ ἀπτε-
λεσμα αἰσθητῶς· καὶ ἂν μειωθῇ ἡ τιμὴ, οἱ ὀριακοὶ παραγωγοὶ ἴσως προτιμήσου
νὰ ἐξακολουθήσουσιν παράγοντες τὸ προηγούμενον ἀποτέλεσμα παρὰ νὰ κλείσου
τὴν ἐπιχείρησιν καὶ νὰ ρευστοποιήσουσιν τὰ περιουσιακά των στοιχεῖα ἐπὶ ζημίᾳ·
ἀλλ' ἐν τελικῇ ἀναλύσει, ἂν δοθεῖσα προσφερομένη ποσότης ζητεῖται, ἡ προσ-
φερομένη τιμὴ πρέπει νὰ καλύπτῃ τὸ ὀριακὸν κόστος ὄλων τῶν παραγω-
γῶν τῶν συνεισφερόντων εἰς τὴν προσφερομένην ταύτην ποσότητα.

Ἐνίστε συμβαίνει καὶ τὸ ἐξῆς: ἡ ἐπέκτασις τοῦ παραγωγικοῦ ἀποτελέσμα-
τος ὀδηγεῖ εἰς χαμηλότερον ὀριακὸν κόστος ἕνεκα τῆς δράσεως τοῦ νόμου τῆς
αὐξήσεως ἀποδόσεως· συνηθέστερον, ὁμοῦ, οἱ παραγωγοὶ, δίχως νὰ περιμένουν
αὐξήσιν ζητήσεως, θὰ ἔχουν ἐπεκτείνει τὸ ἀποτέλεσμά των μέχρι τοῦ σημείου ἐκ
τοῦ ὁποῖου περαιτέρω ἐπέκτασις ὀδηγεῖ εἰς φθίνουσαν ἀπόδοσιν καὶ ἠϋξημένον
ὀριακὸν κόστος. Ἐκ τούτου, ἂν ἡ τεχνικὴ ἀποψὶς τῆς παραγωγῆς παραμένῃ ἡ
αὐτῇ, αὐξήσις ἀποτέλεσματος σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως δηλοῖ αὐξήσιν ὀριακοῦ
κόστους.

Ἄν ἡ τεχνικὴ πλευρὰ τῆς παραγωγῆς βελτιωθῇ, ὁμοῦ, ὡς συμβαίνει ἀθρόως,
ἠϋξημένον ἀποτέλεσμα δύναται νὰ παρῃχθῇ εἰς χαμηλότερον κόστος. Αἱ ἀλλαγαὶ
εἰς τὴν ζήτησιν ἀσκοῦν σπουδαιότατην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν τιμῶν, ὡς φαίνεται ἐν
πρώτοις· ἀλλ' ἂν τελικῇ ἀναλύσει, αἱ ἐπιδράσεις ἐκ τῆς πλευρᾶς τῆς προσφοράς,
ὑφειλόμεναι εἰς ἀλλαγὰς κόστους παραγωγῆς, εἶναι γενικῶς σπουδαιότεραι τῶν
ἀλλαγῶν τῆς ζήτησεως.

Τὸ πραγματικὸν κόστος παραγωγῆς

Μέχρι τοῦδε ἀνελύσαμεν τὴν φύσιν τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν παραγωγὴν κό-
στους, δὲν ἔχομεν ὁμοῦ ἐξετάσει πῶς μετρεῖται τὸ κόστος τοῦτο. Συνήθως μετρεῖ-
ται εἰς μονάδας χρήματος —τόσον ἐνοίκιον καταβάλλεται διὰ τὸ ἐργοστάσιον,
τόσα χρήματα δι' ἀνθρακὰ ἢ ἄλλας πηγὰς ἐνεργείας, τόσα διὰ τὰς ἐργατικὰς χει-
ρας κ.ο.κ. Ἄλλ' ἀκόμη καὶ ὅπου δὲν χρησιμοποιοῦνται χρήματα (ὅπως εἰς κοινω-
νικὴν ὁμάδα ὅπου αἱ συναλλαγαὶ διενεργοῦνται δι' ἀντιπραγματισμοῦ) ἢ ὅπου τὸ
παραγόμενον εἶδος δὲν πωλεῖται οὐδ' ἀνταλλάσσεται δι' ἄλλου εἶδους, ἡ παρα-
γωγὴ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν περικλείει κόστος. Πῶς, ἐπομένως, δυνά-
μεθα νὰ μετρήσωμεν τὸ κόστος παραγωγῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ ἰσχύῃ
διὰ κάθε χρόνον καὶ εἰς κάθε περίπτωσιν;

Τὸ πραγματικὸν κόστος παραγωγῆς ἐνὸς ἀγαθοῦ δύναται νὰ ὀρισθῇ ὡς τὰ διάφορα ἄλλα ἀγαθὰ, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ παραχθοῦν ἐκ τῶν πόρων τῶν χρησιμοποιηθέντων εἰς τὴν παραγωγὴν τοῦ ἀγαθοῦ τούτου. Τὸ κόστος τοῦ ἀνθρακός, τῆς ἐργασίας, καὶ τῶν πρώτων ὑλῶν τῶν χρησιμοποιουμένων εἰς τὴν παραγωγὴν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἰσχύος τῆς ζήτησεως τῶν ποικίλων εἰδῶν, τὰ ὁποῖα ἀνταγωνίζονται διὰ τὴν χρῆσιν τῶν πραγμάτων τούτων αἱ προσφερόμεναι ποσότητες τῶν ὁποίων εἶναι, φυσικά, περιορισμένοι. Ὅλοι οἱ πόροι αὐτοῦ τοῦ εἶδους σπανίζουσι καὶ δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ ἀρκετοὺς τρόπους: ὅταν χρησιμοποιοῦνται πρὸς παραγωγὴν ἐνὸς πράγματος δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθοῦν πρὸς παραγωγὴν ἑτέρου καὶ τὰ θυσιαζόμενα ταῦτα «ἕτερα πράγματα» μετροῦν τὸ πραγματικὸν κόστος παραγωγῆς τοῦ πρώτου ἀγαθοῦ.

Τὸ κόστος καταστροφῆς

Ἔχει λεχθῆ ὅτι οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ πόλεμοι εὐνοοῦν τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν διότι ἡ ἀποκατάστασις τῶν καταστραφειῶν περιοχῶν καὶ, εἰς περίπτωσιν πολέμου, ἡ παροχὴ τῶν πολεμοφοδίων καὶ ἄλλων στρατιωτικῶν ἐξοπλισμῶν παρέχει ἐργασίαν εἰς μεγάλους ἀριθμοὺς ἀνθρώπων. Ἡ ἐξέτασις τοῦ πραγματικοῦ κόστους τοῦ πολέμου ἐπανορθώνει τὴν πλάνην ταύτην. Τὸ κόστος τοῦ πολέμου δὲν ἀντιπροσωπεύεται ἐκ τῶν τιμῶν τῶν καταβληθεισῶν δι' ἔπλα, τάνκς, πολεμοφόδια, πλοῖα, κλπ., ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐτέρων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ παραχθοῦν ἐκ τῶν χρησιμοποιηθέντων πόρων. Ἄν οἱ πόροι τοῦ ἔθνους δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς παραγωγὴν ὀπλισμοῦ καὶ πολεμοφοδίων, θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθοῦν κατὰ τρόπους, οἱ ὁποῖοι μεγάλως θὰ προήγαγον τὴν ἐθνικὴν εὐημερίαν: ἐπὶ παραδείγματι, διὰ τὴν κατασκευὴν καθαρῶν καὶ ἀνέτων οἰκῶν δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς ἀθλίαν τρώγλας, ἢ διὰ τὴν παροχὴν ὑγιεινῶν κατασκευῶν εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ παιδιὰ τὰ ὁποῖα διψοῦν διὰ τὸν ἥλιον εἰς περιοχὰς ὅπως τὸ Ἦστ Ἐντ τοῦ Λονδίνου.

Ἡ καταστροφή παντὸς εἶδους, ἀκόμη καὶ τὸ σπασμένο τζάμι ἐνὸς παραθύρου δὲν ὠφελεῖ τὴν κοινωνίαν ὡς σύνολον μολονότι δύναται νὰ ὠφελῇ ἰδιαιτέρως ἔνδιαφέροντα, ὡς τὸν ὄχλοποιόν. Ἐκ πάσης τοιαύτης μορφῆς καταστροφῆς οἱ πόροι καταστρέφονται ἢ ἐλαττώνονται καὶ ἡ ἐπανάρθωσις τῶν ἀποσῦρει ἐργασίαν καὶ κεφάλαιον ἀπὸ τὴν ἀπασχόλησιν τῶν εἰς ὁδοὺς ἔπου θὰ ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ νὰ ἀξήσουν τὰς ὑπαρχούσας ποσότητας τῶν ἀγαθῶν τῶν παραγωγῶν καὶ τῶν καταναλωτῶν. Ἡ ἐπανάρθωσις καταστραφείσης περιουσίας οὐδὲν ὀφείλει νὰ καθιστᾷ τὸ ἔθνος πλουσιώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἦτο πρὸ τῆς καταστροφῆς.

Ὅταν ἓν ἔθνος εἰσέρχεται εἰς πόλεμον καὶ ἡ ὑπάρχουσα γενεὰ καὶ ἡ μεταγενεστέρα πρέπει νὰ ὑποστοῦν τὸ πραγματικὸν κόστος τοῦ πολέμου.

Ἡ κοινωνία στερεῖται ὅχι μόνον τῶν πολυτίμων ὑπαρχόντων ὑλικῶν καὶ τῆς περιουσίας τῆς ἀλλ' ἐπίσης τῶν ἀγαθῶν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν εὐημερίαν μιᾶς κοινωνίας εἰς τὴν ὁδὸν τῆς προόδου, τὰ ὁποῖα θὰ ἠδύναντο νὰ παραχθοῦν ἐκ τῶν πόρων τῶν χρησιμοποιουμένων διὰ τὴν προμήθειαν τοῦ ὀπλισμοῦ καὶ ἐξοπλισμοῦ τοῦ πολέμου.

Πῶς ὑπολογίζεται ἡ ἀξία τῶν ἀναγκαίων μας πραγμάτων

Ἡ παραγωγή δὲν θεωρεῖται τελεία ἕως ὅτου τὰ ἔτοιμα ἀγαθὰ φθάσουν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ καταναλωτοῦ. Ἡ μέθοδος διὰ τῆς ὁποίας ἐπιτυγχάνεται τοῦτο εἶναι γνωστὴ ὡς Marketing καὶ ἀποτελεῖ σοβαρὰν ἀποψιν τῆς παραγωγικῆς ὀργανώσεως.

Ἄ γ ο ρ α ἰ

Ἡ ἀρχικὴ σημασία τῆς λέξεως «ἀγορὰ» ἦτο ὁ τόπος ὅπου τὰ ἀγαθὰ ἡγοράζοντο καὶ ἐπωλοῦντο. Κάθε χωριὸν εἶχε τὸν τόπον ἀγορᾶς του ὅπου ὁ γεωργός, ὁ ράπτης, ὁ ξυλουργός καὶ ἄλλοι παραγωγοὶ ἔφερον τὰ προϊόντα των πρὸς πώλησιν εἰς τοὺς γείτονάς των. Ὁ ὄρος «ἀγορὰ» σήμερον ἔχει πολὺ εὐρυτέραν, συχνάκις παγκοσμίαν, σημασίαν. Ἀναφέρεται ὅχι εἰς εἰδικὴν περιοχὴν ὅπου τὰ ἀγαθὰ ἀγοράζονται καὶ πωλοῦνται, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς σειρὰν συνθηκῶν ἐπιτρεπουσῶν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς καὶ πωλητὰς ἐνὸς ἀγαθοῦ τὴν ἐπαφήν, ὡς καὶ τὸν ἀνταγωνισμὸν μεταξὺ ἀγοραστῶν ἀπ' ἐνός, καὶ μεταξὺ πωλητῶν ἀπ' ἐτέρου. Ὑπάρχει ἀγορὰ δι' ἕκαστον ἀγαθὸν ἔχον ἀγοραστὰς καὶ πωλητὰς, μοιολότι δὲν ὑπάρχει καθωρισμένος τόπος συναντήσεώς των.

Ὅ,τι ἀπαιτεῖται πρὸς συγκρότησιν ἀγορᾶς, ἐπομένως, εἶναι ἐν ἀγαθὸν δυνάμενον νὰ ἀγορασθῇ καὶ πωληθῇ, ἀνθρώποι πρόθυμοι νὰ ἀγοράσουν καὶ ἄλλοι πρόθυμοι νὰ πωλήσουν. Οἱ ἀγορασταὶ καὶ πωληταὶ δύνανται νὰ ἐπικοινωνοῦν προφορικῶς, γραπτῶς, τηλεφωνικῶς, τηλεγραφικῶς ἢ δι' ἀσυρμάτου ἢ μέθοδος καὶ ὁ τόπος δὲν ἐπέχουν σπουδαιότητα ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἐπαρκὴς ἐπαφή μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς δημιουργίαν ἀνταγωνισμοῦ ἀγορῶν ἢ πωλήσεων. Εἰς τελείαν ἀγορὰν ὁ ἀνταγωνισμὸς εἶναι παντελῶς ἐλεύθερος, ἢ ἐπικοινωνιᾷ ταχεῖα καὶ εὐχερῆς, ὑπάρχουν δὲ πολλοὶ ἀγορασταὶ καὶ πωληταὶ.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὸ μέγεθος τῆς ἀγορᾶς ποικίλλει ἀναλόγως τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προσώπων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ διαπραγματευθοῦν περὶ αὐτοῦ. Οὕτω ὑπάρχουν παγκόσμιαι ἀγοραὶ δι' ὠρισμένας χρηματιστηριακάς ἀξίας, διὰ πολλὰ μέταλλα ὅπως ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος καὶ ὁ κασσίτερος· διὰ πρῶτας ὕλας καὶ τρόφιμα μεγάλης σπουδαιότητος ὅπως τὸ ἔριον, ὁ βᾶμβαξ, τὸ ἐλαστικὸν καὶ ὁ σίτος. Ἐξ ἄλλου, αἱ ἀγοραὶ δι' ἀγαθὰ συντόμως καταστρεφόμενα (ὡς τὰ ἄνθη) ἢ δι' εὐθηνὰ ἀγαθὰ ὀγκώδους φύσεως (ὡς ὀλικὰ οἰκοδομῶν), εἶναι στεναὶ καὶ περιωρισμένα.

Τὰ ἀγαθὰ διὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχει εὐρεῖα ἀγορὰ, εἶναι τὰ εὐρισκόμενα εἰς παγκοσμίαν ζήτησιν, τὰ ἀνθεκτικὰ, ἀσφαλῶς μεταφερόμενα καὶ εὐκόλως διαβαθμιζόμενα, οὕτως ὥστε νὰ δύνανται νὰ ληφθοῦν δείγματα καὶ τὰ προϊόντα ἀκριβῶς νὰ περιγραφοῦν. Τοιαῦτα ἀγαθὰ δύνανται νὰ ἀγορασθοῦν καὶ πωληθοῦν ἀπὸ ἀνθρώπου, πὸ ζοῦν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν τόσον μεταξὺ των ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ ἀγαθὰ. Εἰς τὴν πραγματικότητα, οἱ ἀγορασταὶ καὶ οἱ πωληταὶ ἴσως ποτὲ δὲν βλέπουν οὔτε χειρίζονται τὰ ἀγαθὰ περὶ τῶν ὁποίων διαπραγματεύονται, ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς μεγάλας ἀγορὰς βᾶμβακος, σίτου καὶ ἐλαστικοῦ.

Ἄγαθὰ μὴ εὐρείας ζητήσεως, δυσχερῆ εἰς τὴν μεταφορὰν καὶ τὴν διαβάθμισιν, ἔχουν μόνον στενὰς ἀγοράς. Ἡ ἀγορὰ κομψῶν εἰδῶν πιλοποιίας π.χ. εἶναι πολὺ περιορισμένη.

Ἄ ξ ί α

Οἱ πωληταὶ καὶ ἀγορασταὶ συναντῶνται εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὰ ἀγαθὰ ἀλλάσσουσιν χεῖρας. Ὁ ἀγοραστής τῶν ἀνθέων ἢ λαχανικῶν δίδει χρήματα ὡς ἀντάλλαγμα διὰ τὰ ἀγαθὰ αὐτά, καὶ τὸ ποσὸν τῶν χρημάτων ποῦ δίδει ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ἀγαθῶν.

Ἄξια εἶναι ἡ δύναμις, τὴν ὁποῖαν ἐν ἀγαθὸν ἔχει νὰ διαθέτῃ εἰς ἀνταλλαγὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἄλλα ἀγαθὰ ἢ ὑπηρεσίας. Ἐν ὁκτῶ «καρβελίῳ» ἀρτου δύνανται νὰ ἀνταλλαγοῦν μὲ 24 μπανάνας, ἡ ἀξία ἐνὸς «καρβελίῳ» μετρομένη διὰ μπανανῶν εἶναι 3. Ἡ ἀξία παντὸς εἶδους, ἐπομένως, εἶναι τὸ μέτρον τῆς θυσίας εἰς τὴν ὁποῖαν εἰς πωλητῆς ὑποβάλλεται διαθέτων τὸ εἶδος, καὶ τῆς θυσίας εἰς τὴν ὁποῖαν ὑποβάλλεται ὁ ἀγοραστής διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ εἶδος τοῦτο. Ἡ ἀξία οὕτως ἐκφράζει τὴν σχέσιν μεταξὺ ἐνὸς ἀγαθοῦ καὶ ἐτέρου, καὶ ἡ ἀξία αὕτη ποικίλλει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον.

Ἡ ἀξία ἐνὸς ἀγαθοῦ εἰς ὥρισμένον χρόνον καὶ τόπον ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς σπάνεως τοῦ ἀγαθοῦ εἰς τὸν χρόνον καὶ τόπον αὐτόν, καὶ ἐκ τοῦ πόσον ζητεῖται, δηλαδὴ ἡ ἀξία ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως. Ἐν γένει, δύνανται νὰ λεχθῆ ὅτι ἂν ἡ προσφορὰ εἶναι μικρὰ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ζήτησιν, ἡ ἀξία εἶναι ὑψηλὴ· ἐνῶ ἂν ἡ προσφορὰ εἶναι ἄφθονος, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ζήτησιν, ἡ ἀξία εἶναι χαμηλὴ.

Εἰς τὰς τροπικὰς χώρας μία ἐνδυμασία ἀνταλλάσσεται πρὸς περισσοτέρας μπανάνας ἢ εἰς εὐκρατον χώρον ὅπου αἱ μπανάνας δὲν εἶναι ἄφθονοι.

Τ ι μ ῆ

Εἰς ἀνεπτυγμένας κοινωνίας τὰ ἀγαθὰ δὲν ἀνταλλάσσονται, θεβαίως, εὐθέως μὲ ἄλλα ἀγαθὰ. Ἀνταλλάσσονται μὲ χρήματα καὶ τὰ χρήματα αὐτὰ ἀνταλλάσσονται μὲ ἄλλα ἀγαθὰ. Ἡ ἀξία τῶν ἀγαθῶν δι' ἡμᾶς καὶ δι' ἄλλους ἐκφράζεται εἰς μονάδας χρήματος, καὶ ἡ ἀξία εἰς μονάδας χρήματος μετρούμενη καλεῖται τιμὴ. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ τιμὴ εἶναι ἡ εἰς χρήμα μέτρησις τῆς ἀξίας.

Ἡ τιμὴ παίξει σπουδαῖον ρόλον εἰς πλεῖστα οἰκονομικὰ συστήματα. Εἰς αὐτά, ἡ μέθοδος καθορισμοῦ τῶν τιμῶν ἀποφασίζει τὴν διάθεσιν τῶν πόρων καὶ καθορίζει τὰς δραστηριότητας εἰς τὰς ὁποίας οἱ συντελεστοὶ τῆς παραγωγῆς δύνανται ἐπικερδέστερον νὰ ἀπασχοληθοῦν. Μεταβολαὶ εἰς τὰς τιμὰς τῶν ἀγαθῶν καὶ ὑπηρεσιῶν καθορίζουν ἂν πρέπει νὰ παραχθοῦν μελλοντικῶς περισσότεραι ἢ ὀλιγώτεραι ποσότητες ἐξ αὐτῶν. Μεγάλῃ πτώσει εἰς τὴν τιμὴν ἐνὸς ἀγαθοῦ δεικνύει ὅτι μεγαλύτερα ποσότης τῆς ζητουμένης ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀγορὰν. Ἡ παραγωγή πρέπει, ἐπομένως, νὰ περικοπῆ. Ὁξεῖα ἄνοδος τιμῆς δεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀρκετὴ ποσότης ἀγαθοῦ εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ζητήσεως, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἐπικερδῆς αὐξήσις τῆς παραγωγῆς.

Αί τιμαί, επομένως, ενεργοῦν ὡς βαρόμετρα τῆς παραγωγῆς· δεικνύουν τίνι τρόπῳ οἱ συντελεστοὶ τῆς παραγωγῆς δύνανται νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ μέγιστον ὄφελος, δηλαδὴ κατὰ τὸν ἐπικερδέστερον τρόπον.

Ἔο νόμος τῆς ἀδιαφορίας

Εἰς τελείαν ἀγορὰν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μόνον μία τιμὴ διὰ δοθὲν ἀγαθὸν εἰς δοθεῖσαν στιγμὴν. Ἐν ἐπεκράτουν δύο τιμαὶ ἔλοι οἱ ἀγορασταὶ θὰ ἠγόραζον ἐκ τοῦ πωλητοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ τιμὴ θὰ ἦτο μικροτέρα, καὶ οἱ ἄλλοι πωληταὶ θὰ ἔμενον μὲ ἀπώλητα ἀποθέματα. Τοιαύτη κατάστασις δὲν εἶναι δυνατὴ εἰς τελείαν ἀγορὰν, διότι στοιχεῖον τῆς τοιαύτης ἀγορᾶς εἶναι ἡ ταχέια μετάδοσις τῶν πληροφοριῶν οὕτως ὥστε ἂν ὁ πωλητὴς εὕρῃ βτι ἡ τιμὴ του εἶναι πολὺ ὑψηλὴ, νὰ προβῇ εἰς ἄμεσον μείωσιν αὐτῆς. Ἡ τάσις αὕτη πρὸς μίαν μόνον τιμὴν εἰς δοθέντα χρόνον εἶναι γνωστὴ ὡς νόμος τῆς ἀδιαφορίας.

Πῶς σχηματίζεται ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς;

Πῶς, επομένως, φθάνει ἡ μόνη αὕτη τιμὴ εἰς τὴν ἀγορὰν; Φαντασθῆτε μίαν ἀγορὰν ὅπου ἐδρίσκονταί πολλοὶ ἀγορασταὶ διὰ νὰ ἀγοράσουν ποσότητα ἀγαθῶν κομισθέντων ὑπὸ πολλῶν πωλητῶν. Οἱ ἀγορασταὶ ἀνταγωνίζονται τοὺς ἀγοραστὰς διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀγαθῶν καὶ οἱ πωληταὶ ἀνταγωνίζονται τοὺς πωλητὰς διὰ τὴν πώλησιν αὐτῶν. Ἐξ αὐτῆς τῆς φαινομενικῶς πολυπλόκου θέσεως, θὰ ἐμφανισθῇ μία τιμὴ εἰς τὴν ὁποίαν θὰ λάβουν χώραν αἱ οἰκονομικαὶ πράξεις.

Θὰ ἐξετάσωμεν πρῶτον τοὺς πωλητὰς. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν γνωρίζει τί πρέπει νὰ λάβῃ ἐκ τῆς πωλήσεως ἄλων τῶν ἀγαθῶν του ἂν πρόκειται νὰ κερδίσῃ, ἀλλὰ, ἂν ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς δὲν ἔχει ἀκόμη σχηματισθῆ, θὰ εὕρεθῇ εἰς τὴν θέσιν νὰ πωλήσῃ ὀρισμένον ἀριθμὸν εἰς διαφόρους τιμὰς, τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἐξαρτωμένου ἐκ τῆς ἀνάγκης του διὰ μετρητὰ καὶ τῆς ἀπροθυμίας του νὰ ἀποσύρῃ τὰ ἀγαθὰ. Ὑποθετήσθω βτι εἴμεθα εἰς τὴν λαχαναγορὰν. Τὰ φρέσκα μπιζέλια, ποὺ ἔχει πρὸς διάθεσιν ἕνας πωλητὴς ἔχουν κόστος παραγωγῆς 6 πέννας κατὰ λίτρον, περιλαμβανομένου τοῦ κανονικοῦ κέρδους, ἔχει δὲ φέρει οὗτος 500 λίτρας εἰς τὴν ἀγορὰν. Ἐν δυνήθῃ νὰ λάβῃ 6 πέννας κατὰ λίτρον, θὰ θελήσῃ νὰ πωλήσῃ τὰς 500 λίτρας. Ἄλλ' ἂς ὑποθέσωμεν βτι λαμβάνει $4\frac{3}{4}$ πέννας κατὰ λίτρον, τί θὰ κάμῃ; Ἐν πωλήσῃ καὶ τὰς 500 λίτρας εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν, θὰ ζημιωθῇ κατὰ πολὺ, θεδαιῶς. Ἀντιθέτως, ἂν δὲν πωλήσῃ καθόλου, πρέπει νὰ ἀποσύρῃ τὸ ἀπόθεμά του καὶ νὰ περιμένῃ ὑψηλοτέραν τιμὴν. Δὲν εἶναι ὅμως βέβαιον βτι θὰ ἀνέλθῃ ἡ τιμὴ πρὶν χαλάσουν τὰ μπιζέλια; Ἰσως κατέλθῃ καὶ κάτω τῶν $4\frac{3}{4}$ πέννων.

Τώρα ὁ πωλητὴς μας τῶν μπιζελιῶν δυνατὸν νὰ ἀποφασίσῃ νὰ μὴ διαθέσῃ καθόλου εἰς τιμὴν κάτω τῶν 6 πέννων κατὰ λίτρον· πιθανότερον, ὅμως, νὰ ἀποφασίσῃ νὰ πωλήσῃ, ἂς εἴπωμεν, 400 λίτρας πρὸς $4\frac{3}{4}$ πέννας. Οὕτως, ἀποκτᾷ ὀλίγα μετρητὰ, διαθέτει μέρος τοῦ ἀποθεματός του καὶ φυλάσσει 100 λίτρας πρὸς πώλησιν κατὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὅποτε ἡ τιμὴ ἴσως ἀνέλθῃ. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ὁ πωλητὴς τῶν μπιζελιῶν θὰ ἔχῃ ὅπ' ὄψει του κλίμακα τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λιτρῶν τῶν μπιζελιῶν ποὺ θὰ πωλήσῃ εἰς διαφόρους τιμὰς, π.χ., θὰ πωλήσῃ 500 εἰς τιμὴν 6 πέννων, 400 πρὸς $4\frac{3}{4}$ πέννας, καὶ 300 πρὸς $4\frac{1}{2}$ πέννας.

Εἰς χαμηλοτέραν τιμὴν αὐτῆς ἴσως δὲν πωλήσῃ καθ' ὄλοκληρίαν, σκεπτόμενος ὅτι θὰ ἦτο καλύτερον νὰ κρατήσῃ τὸ ἀπόθεμά του διὰ βραχὺν χρόνον μὲ τὴν ἐλπίδα ἀνόδου τῆς τιμῆς, παρὰ νὰ ἀποφέρῃ μεγάλην ζημίαν εἰς τὸ παρόν.

Ἐκ τοῦ λόγου ὅτι ἕκαστος πωλητῆς εἰς τὴν ἀγορὰν ἔχει τοιαύτην κλίμακα ὑπ' ὄψει, δυνάμεθα, προσθέτοντες ὁμοῦ τὰς διαφόρους κλίμακας, νὰ λάβωμεν μίαν ἰδέαν τοῦ πόσας λίτρας μπιζελιῶν θὰ πωλήσῃ εἰς διαφόρους τιμὰς· ἀλλὰ εἰς κανὼν εἶναι εἰς ὅλους κοινός, καθ' ὃν ἕκαστος πωλεῖ ὀλιγωτέρας λίτρας εἰς χαμηλοτέραν τιμὴν καὶ περισσοτέρας εἰς ὑψηλοτέραν τιμὴν. Μερικοὶ πωληταὶ θὰ θελήσουν νὰ διαθέσουν μερικά, τουλάχιστον, ἀπὸ τὰ μπιζέλια των, ἴσως ἀκόμη καὶ εἰς τιμὴν κάτωθεν τοῦ κόστους παραγωγῆς. Ὁ συνδυασμένος μας *πίναξ τῶν πωλητῶν*, ἐπομένως, θὰ ἔχῃ μορφήν ὡς ἡ κατωτέρω :

2000 λίτρας	θὰ διατεθοῦν	εἰς τιμὴν	6	πεννῶν
1600	»	»	»	» 4 ³ / ₄ »
1200	λίτρας	θὰ διατεθοῦν	εἰς τιμὴν	4 ¹/₂ πεννῶν
800	»	»	»	» 4 ¹ / ₄ »
400	»	»	»	» 4 »

Οἱ ἀγορασταὶ ἔρχονται ὁμοίως εἰς τὴν ἀγορὰν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀγοράσουν ὠρισμένην ποσότητα μπιζελιῶν εἰς μεγίστην μέσην τιμὴν, ἢ διαφορετικὰς ποσότητας εἰς διαφόρους τιμὰς, ἐν ὅσῳ ἡ ὀλικὴ τιμὴ ποῦ πρέπει νὰ πληρῶσουν δὲν ὑπερβαίνει τὸ maximum αὐτῶν. Γνωρίζομεν ἐκ τῆς σπουδῆς μας περὶ φθινοῦσης χρησιμότητος ὅτι ἐν πρόσωπον ἐκτιμᾷ ἐκάστην πρόσθετον μονάδα ἐνὸς ἀποθέματος ἀγαθῶν ὀλιγώτερον ἢ τὴν προηγουμένην μονάδα, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ ποῦ θέλει νὰ καταβάλλῃ διὰ τὴν ὀριακὴν μονάδα, εἶναι ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν καταβάλλει δι' ὅλας τὰς μονάδας. Εἰς ἀγοραστῆς ἴσως ἐπιθυμῇ νὰ ἀγοράσῃ 100 λίτρας μπιζελιῶν πρὸς 6 πέννας κατὰ λίτραν, 150 λίτρας πρὸς 4 ³/₄ πέννας καὶ 200 λίτρας πρὸς 4 ¹/₂ πέννας. Ἄλλος καταναλωτῆς ἴσως δὲν ἐπιθυμῇ νὰ ἀγοράσῃ μπιζέλια πρὸς 6 πέννας κατὰ λίτραν, ἀλλὰ προτίθεται νὰ ἀγοράσῃ 100 λίτρας πρὸς 4 ³/₄ πέννας καὶ 200 λίτρας πρὸς 4 ¹/₂ πέννας. Ἀκριβῶς ὅπως προσθέσωμεν ὁμοῦ τὰς κλίμακας τῶν διαφόρων πωλητῶν, οὕτω δυνάμεθα τῶρα νὰ προσθέσωμεν ὁμοῦ τὰς κλίμακας τῶν διαφόρων ἀγοραστῶν, καὶ τότε δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ποῖα ποσὰ οἱ ἀγορασταὶ ἐν συνόλῳ προτίθενται νὰ ἀγοράσουν εἰς ὠρισμένας τιμὰς.

Πάλιν, εἰς κανὼν εἶναι κοινός εἰς ὅλους τοὺς ἀγοραστὰς, ὅσονδήποτε καὶ ἂν ποικίλλουν αἱ προσωπικαὶ των ἀπαιτήσεις, καθ' ὃν μερικοὶ ἀγοράζουν περισσότερο εἰς χαμηλοτέραν τιμὴν, ἐνῶ ἄλλοι οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἠγόραζον καθόλου εἰς ὑψηλοτέραν τιμὴν, γίνονται ἀγορασταὶ εἰς χαμηλοτέραν τιμὴν, καὶ τὸ σύνολον τῶν ἀγορῶν θὰ εἶναι μικρότερον εἰς ὑψηλοτέραν τιμὴν.

Ὁ συνδυασμένος μας *πίναξ τῶν ἀγοραστῶν* θὰ ἔχῃ μορφήν ὡς ἡ κατωτέρω :

600 λίτρας	θὰ ἀγοραστοῦν	εἰς τιμὴν	6	πεννῶν
1000	»	»	»	» 4 ³ / ₄ »
1200	λίτρας	θὰ ἀγοραστοῦν	εἰς τιμὴν	4 ¹/₂ πεννῶν
1400	»	»	»	» 4 ¹ / ₄ »
1800	»	»	»	» 4 »
2000	»	»	»	» 3 »
2200	»	»	»	» 2 »

Ίσορροπία προσφορᾶς καὶ ζητήσεως

Ἐχομεν λοιπὸν τοὺς πίνακας τῶν ἀγοραστῶν καὶ πωλητῶν εἰς τὴν ἀγορὰν μας τῶν μπιζελιῶν. Ἄν ἡ ζήτησις καὶ ἡ προσφορὰ λειτουργοῦν ἐλευθέρως, ἂν δὲν ὑπάρχη τριβὴ ὡς ἡ ἐπιβολὴ δελτίων, καθορισμὸς τιμῶν ἢ πιστωτικὸς περιορισμὸς, ἢ ἀλληλεπίδρασις προσφορᾶς καὶ ζητήσεως θὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐμφάνισιν τῆς μιᾶς καὶ μόνης τιμῆς. Δυνάμεθα νὰ δεῖξωμεν ὅτι, ὑπὸ συνθήκας ἐλευθέρως ἀγορᾶς, ὑπάρχει μόνον μία τιμὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ προσφορὰ καὶ ἡ ζήτησις ἰσορροποῦν.

* Ἄς ἐξετάσωμεν τιμὴν $4\frac{3}{4}$ πεννῶν κατὰ λίτραν μπιζελιῶν. Εἰς τὴν τιμὴν ταύτην, 1600 λίτραι θὰ διετίθεντο, ἀλλὰ μόνον 1000 θὰ ἠγοράζοντο. Ὑπάρχει ὁ κίνδυνος, ἐπομένως, ὅτι μερικοὶ τῶν πωλητῶν ποὺ θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ πωλήσουν πρὸς $4\frac{3}{4}$ πέννας θὰ ἀπεκλειόντο τῆς ἀγορᾶς ὀλοσχερῶς, ἀφοῦ ὑπάρχει πλεόνασμα 600 λιτρῶν μπιζελιῶν εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν. Οἱ ἔχοντες τὰς 1600 λίτρας πρέπει, ὡς ἐκ τούτου, νὰ δεχθοῦν μικροτέραν τιμὴν τῶν $4\frac{3}{4}$ πεννῶν ἂν ἐπιθυμοῦν νὰ μειώσουν τὸν κίνδυνον νὰ ἀφεθοῦν μὲ πλεόνασμα μπιζελιῶν, ὀφειλόμενον εἰς τὸ ὅτι ἡ προσφερομένη ποσότης ὑπερῆρξε τῆς ζητουμένης. Συνεπῶς, μειώνουν τὰς τιμὰς των. Μολονότι οἱ πωληταὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ πωλήσουν τόσα μπιζέλια εἰς τὴν χαμηλοτέραν ταύτην τιμὴν, γινώσκουσιν ὅτι τώρα ὑπάρχει καλυτέρα εὐκαιρία νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἀγορὰν.

* Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα τιμὴν $4\frac{1}{4}$ πεννῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπάρχουν πωληταὶ διὰ 800 λίτρας ἀλλὰ ἀγοραστὰὶ διὰ 1400 λίτρας. Μερικοὶ ἐκ τῶν ἀγοραστῶν αὐτῶν εἶναι πρόθυμοι νὰ πληρώσουν περισσότερον ἀπὸ $4\frac{1}{4}$ πέννας κατὰ λίτραν καί, προκειμένου νὰ χάσουν τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἀποκτήσεως μερικῶν ἐκ τῶν 800 προσφερομένων λιτρῶν θὰ προσφέρουν περισσότερα.

* Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα τιμὴν $4\frac{1}{2}$ πεννῶν κατὰ λίτραν. Εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν 1200 λίτραι προσφέρονται καὶ 1200 λίτραι ζητοῦνται. Εἰς χαμηλοτέραν τιμὴν, ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν θὰ ὠθήσῃ τὴν τιμὴν εἰς τὰς $4\frac{1}{2}$ πέννας καὶ εἰς ὑψηλοτέραν τιμὴν ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν πωλητῶν θὰ ὠθήσῃ τὴν τιμὴν εἰς τὰς $4\frac{1}{2}$ πέννας. Ἄλλὰ εἰς τὰς $4\frac{1}{2}$ πέννας δὲν ὑπάρχει δύναμις τεύουσα νὰ μεταβάλῃ τὴν τιμὴν ἐκ τῶν $4\frac{1}{2}$ πεννῶν.

Ἡ μόνη τιμὴ διὰ τὰ μπιζέλια εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπὸ τὰς συνθήκας ποὺ ἀπεδέχθημεν εἶναι, ἐπομένως, $4\frac{1}{2}$ πένναι κατὰ λίτραν. Εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν 1200 λίτραι θὰ πωληθοῦν καὶ 1200 θὰ ἀγορασθοῦν. Οἱ διάφοροι κτήτορες τῶν ὑπολοίπων 800 λιτρῶν τῶν προσφερθεισῶν πρὸς πώλησιν θὰ κρατήσουν τὰ ἀποθέματά των, ἐλπίζοντες νὰ διαθέσουν αὐτὰ ἄλλην ἡμέραν, ἐνῶ ἐκεῖνοι ποὺ ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἀγοράσουν ἄλλας 1000 λίτρας θὰ ἀναβάλουν τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν των μέχρις ὅτου ἡ τιμὴ κατέλθῃ.

Δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τώρα τὴν ἀλήθειαν τῆς προτάσεως «ἡ τιμὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως». Δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν ἐπίσης ὅτι ἡ τιμὴ εἰς τὴν ὁποίαν τὰ ἀγαθὰ πωλοῦνται (ἢ ἀγοράζονται) εἰς μίαν ἀγορὰν εἰς δοθεῖσαν στιγμὴν, δύναται νὰ εἶναι πολὺ μικροτέρα τοῦ κόστους παραγωγῆς, διότι οἱ πωληταὶ ἴσως δὲν θέλουν ἢ δὲν δύνανται νὰ φυλάξουν τὰ ἀγαθὰ των καὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ

δεχθούν ὅτι δύνανται νὰ λάβουν διὰ μέρος τοῦ ἀποθέματός των τουλάχιστον. Τὸ ὅτι δύνανται νὰ λάβουν ἐξαρτάται ἐκ τῆς ὀριακῆς χρησιμότητος τῶν ἀγαθῶν των εἰς τοὺς ἀγοραστάς. Ἀντιθέτως, ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς δύνανται νὰ εἶναι ὑπὲρ τὸ κόστος παραγωγῆς καὶ οἱ ἀγορασταὶ ἴσως ἀναγκασθούν νὰ πληρώσουν διὰ μέρος τῶν ἀπαιτήσεών των περισσότερον τοῦ ὅτι θὰ ἦσαν πρόθυμοι νὰ πληρώσουν δι' ἄλλα ὅσα ἐχρειάζοντο εἰς δοθέντα χρόνον.

Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς ποικίλλει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι ἡ τιμὴ ἀγορᾶς ἐνὸς ἀγαθοῦ εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα εἰς τὴν ἀγορὰν εἰς τὸ σημεῖον ὅπου ζήτησις καὶ προσφορὰ ἰσορροποῦν. Τὸ σύνολον τῶν προσφερομένων ποσοτήτων εἰς τὴν τιμὴν ταύτην ἀπορροφᾶται ἐκ τῆς ἀγορᾶς.

Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα, αἱ $4\frac{1}{2}$ πένναι μετροῦν τὴν ὀριακὴν χρησιμότητα εἰς ἕκαστον ἀγοραστὴν ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λιτρῶν τῶν ἀγοραζομένων μπιζελιῶν, δηλαδὴ τὴν χρησιμότητα τῆς τελευταίας ἀγοραζομένης ὕφ' ἑκάστου ἀγοραστοῦ λίτρας. Ἐνεκα τοῦ ὅτι ἡ ὀριακὴ χρησιμότης εἶναι ἴση δι' ὅλους τοὺς ἀγοραστάς, εἶναι προφανὲς ὅτι αἱ $4\frac{1}{2}$ πένναι μετροῦν τὴν ὀριακὴν χρησιμότητα τῶν 1200 λιτρῶν. Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς, ἐπομένως, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὀριακὴν χρησιμότητα τῆς πωλουμένης ποσότητος· μετρεῖ τὴν χρησιμότητα τῆς τελευταίας, ἀξίας ἀγορᾶς, μονάδος. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ τιμὴ ἀγορᾶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἐλάχιστου ἐπιειγόντως ζητουμένου μέρους τοῦ πωλουμένου ἀποθέματος.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἀρχῆς «ἡ τιμὴ τῆς ἀγορᾶς σχηματίζεται εἰς τὸ σημεῖον ἰσορροπίας προσφορᾶς καὶ ζήτησεως» μᾶς βοηθεῖ νὰ προείπωμεν ποῖα θὰ εἶναι ἡ τιμὴ ὅταν αἱ προθέσεις τῶν πωλητῶν διαφέρουν τῶν ληφθέντων εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα. Ὑποθεθίσθω ὅτι οἱ πωληταὶ ἐν συνόλῳ φέρουν 2000 λίτρας μπιζελιῶν εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ προτίθενται νὰ ἀπαλλαγῶν ἐξ αὐτῶν ὅσονδήποτε χαμηλὴ καὶ ἂν εἶναι ἡ τιμὴ. Συνάγομεν ἐκ τῶν πινάκων μας ὅτι αὐταὶ αἱ 2000 λίτραι θὰ πωληθούσιν, πρᾶγματι, εἰς τὴν τιμὴν τῶν 3 πεννῶν, διότι εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν ζητοῦνται 2000 λίτραι. Ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν πωλητῶν θὰ ὤθησῃ τυχρὸν ὑψηλοτέραν τιμὴν εἰς τὸ χαμηλὸν αὐτὸ ἐπίπεδον. Ἄν, ἐξ ἄλλου, οἱ πωληταὶ ζητήσουν 2 πέννας κατὰ λίτραν, ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν τῶν 2200 λιτρῶν εἰς τὴν τιμὴν αὐτήν, θὰ ὀδηγήσῃ τὴν τιμὴν εἰς 3 πέννας.

Ἐκ νέου, οἱ πωληταὶ τῶν 2000 λιτρῶν δυνατὸν νὰ ὀρίσουν ἐλάχιστην τιμὴν εἰς τὴν ὁποίαν θὰ πωλήσουν, ἔτοιμοι νὰ πωλήσουν ὅλας τὰς ποσότητάς των εἰς τὴν τιμὴν ταύτην, ἀλλ' ἐπίσης διατεθειμένοι νὰ ἀποσύρουν ὅλα τὰ μπιζελία των ἂν ἡ τιμὴ κατέλθῃ χαμηλότερον ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου αὐτοῦ. Ἄς ὑποθέσωμεν ὅτι ὀρίζουν τιμὴν $4\frac{1}{4}$ πέννας κατὰ λίτραν, ὡς τὴν ἐλάχιστην ταύτην τιμὴν. Τότε δυνάμεθα νὰ προείπωμεν ὅτι ἡ τιμὴ ἀγορᾶς θὰ εἶναι $4\frac{1}{4}$ πένναι, ὅτι 1400 λίτραι θὰ πωληθούσιν εἰς τὴν τιμὴν ταύτην καὶ ὅτι 600 λίτραι θὰ ἀποσυρθούσιν ἐκ τῆς ἀγορᾶς, διότι ἡ ζήτησις εἰς τὰς $4\frac{1}{4}$ πέννας (τὴν «ἐλάχιστην τιμὴν» τῶν πωλητῶν) εἶναι 1400 λίτραι. Εἰς τὴν πραγματικότητα οἱ πωληταὶ εἶναι οἱ «ἀγορασταὶ» τῶν ὑπολοίπων 600 λιτρῶν εἰς τὴν ἐλάχιστην τιμὴν των. Περιπτώσεις πω-

λητών «ἀγοραζόντων» εἰς τὴν ἐλαχίστην τῶν τιμῶν ἀπαντῶνται συχνάκις εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς.

Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς δύναται νὰ ποικίλλῃ ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἀκόμη καὶ εἰς διαφορετικὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, μὲ ἀλλαγὰς εἰς τὴν προσφορὰν καὶ ζήτησιν. Δυνατὸν κατὰ μίαν ἡμέραν νὰ ὑπάρχῃ ἔλλειψις ἀγοραστῶν. Εἰς τοπικὰς γεωργικὰς ἀγορὰς αἱ οἰκονομικαὶ πράξεις δὲν εἶναι ἐκανοποιητικαὶ εἰς βροχερὰς ἡμέρας καὶ οἱ πωληταί, πωλοῦν εἰς τὸ τέλος τῆς ἡμέρας τὰ καταστρεφόμενα ἀγαθὰ τῶν εἰς πολὺ χαμηλὰς τιμὰς μᾶλλον παρὰ ἀποσύρουν αὐτὰ ἐκ τῆς ἀγορᾶς πάλιν. Κατ' ἄλλην ἡμέραν δύναται νὰ ὑπάρχῃ πτωχὴ προσφορὰ εἰς, ἄς εἴπομεν, μήλα, ὄφειλομένη εἰς παγετόν, καὶ ἡ τιμὴ τῶν μήλων θὰ παρουσιάσῃ ἀνοδικὴν τάσιν.

Προσδιορισμὸς τιμῆς ἀγορᾶς

Προσδιορισμὸς τιμῆς ἀγορᾶς

Θέσις εἰς δοθεῖσαν τιμὴν	Ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς τιμῆς	Α ἰ τ ῖ α
Ἡ προσφορὰ ὑπερέχει τῆς ζήτησεως	Πτώσις τιμῆς	Ἀνταγωνισμὸς μεταξύ πωλητῶν νὰ πωλήσουν
Ἡ ζήτησις ὑπερέχει τῆς προσφορᾶς	Ἄνοδος τιμῆς	Ἀνταγωνισμὸς μεταξύ ἀγοραστῶν νὰ ἀγοράσουν
Ἡ ζήτησις ἰσοῦται πρὸς τὴν προσφορὰν	Οὐδεμία ἐπίδρασις	Ἡ τιμὴ εἶναι τιμὴ ἰσορροπίας

Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς τῶν εὐκόλως καταστρεφόμενων ἀγαθῶν (π.χ. τῶν ἀνθέων εἰς τοπικὴν ἀγορὰν) τείνει νὰ ποικίλλῃ μεγάλως καὶ δύναται νὰ εἶναι πολὺ χαμηλὴ ἕνεκα τῆς προθυμίας τῶν πωλητῶν νὰ διαθέσουν τὰ ἀποθέματά των. Ἄν τὰ εἶδη διατηρῶνται, οἱ πωληταὶ τείνουν μᾶλλον νὰ κρατήσουν τὰ ἀποθέματά των ἢ τὴν τιμὴ εἶναι χαμηλὴ, ἐλπίζοντες ὅτι θὰ δυνηθοῦν νὰ πωλήσουν ἀργότερον εἰς ὑψηλοτέρας τιμὰς. Ἄλλ' ἀκόμη καὶ μὲ τὰ μὴ καταστρεφόμενα ἀγαθὰ ὑπάρχουν οὐσιώδεις παραλλαγαὶ τιμῆς. Ἐνδύματα κυρίως ἐποχικὰ διατίθενται εἰς χαμηλὰς τιμὰς εἰς τὰς πωλήσεις τέλους ἐποχῆς.

Ἡ τιμὴ ἀγορᾶς εἶναι τιμὴ βραχείας χρονικῆς περιόδου. Εἶναι τιμὴ σχηματιζομένη ὑπὸ συνθήκας μὴ ἐπιτρεπούσας διευθετήσεις εἰς τὰς προσφερομένας ποσότητας.

Κανονικὴ τιμὴ

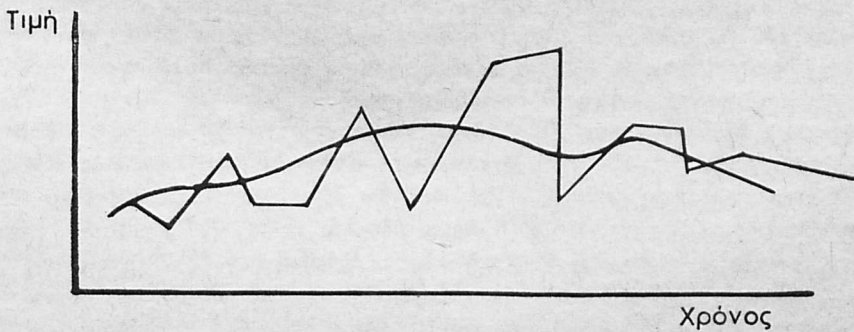
Ἐδείξαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον ὅτι οἱ παραγωγοὶ ἐν συνόλῳ τείνουν νὰ διευθετήσουν τὸ παραγωγικόν των ἀποτέλεσμα οὕτως ὥστε ἡ τιμὴ πωλήσεως νὰ καλύπτῃ τὸ ὀριακὸν κόστος παραγωγῆς. Ἄν ἡ τιμὴ ἀνέλθῃ ἄνω τοῦ ὀριακοῦ κόστους, ἡ ἐπιχείρησις θὰ σημειώσῃ μεγάλαν κέρδη, μερικοὶ παραγωγοὶ θὰ ἐπεκτείνουν τὸ παραγωγικόν των ἀποτέλεσμα καὶ νέοι παραγωγοὶ θὰ εἰσέλθουν εἰς τὸν κλάδον μέχρις ὅτου αἱ ἠϋξημένοι προσφερόμενοι ποσότητες ἐπιφέρουν πτώσιν τιμῆς. Ἀντιστρόφως, ἂν ἡ τιμὴ κατέλθῃ κάτωθεν τοῦ ὀριακοῦ κό-

στους, μερικοί παραγωγοί περιορίζουν το παραγωγικόν των αποτέλεσμα, άλλοι παραγωγοί εγκαταλείπουν τὸν κλάδον καὶ ἡ τιμὴ ἀνέρχεται.

Ἡ τιμὴ ὅμως τὴν ὁποίαν οἱ παραγωγοὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον λαμβάνουσι ὑπ' ὄψει, προφανῶς δὲν δύναται νὰ εἶναι ἡ τιμὴ ἀγορᾶς ποῦ ἐπικρατεῖ μίαν ὀρισμένην ἡμέραν, διότι ἡ τιμὴ αὕτη, ὡς εἶδομεν, ποικίλλει: μεγάλως συμφώνως πρὸς τὰς συνθήκας προσφορᾶς καὶ ζήτησεως εἰς τὴν ἀγορὰν τὴν σχετιζομένην πρὸς τὸν χρόνον αὐτὸν, καὶ ἴσως οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ κόστος παραγωγῆς.

Ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβουσι ὑπ' ὄψει τῶν οἱ παραγωγοὶ πρὶν ἀποφασίσουσι νὰ ἀυξήσουσι ἢ μειώσουσι τὸ παραγωγικόν των αποτέλεσμα πρέπει προφανῶς νὰ εἶναι τιμὴ μακρᾶς χρονικῆς περιόδου· καὶ ἀναφορικῶς πρὸς ἕκαστον ἀγαθὸν ὑπάρχει, πράγματι, ἓν εἶδος μέσης τιμῆς ἢ τιμῆς ἰσορροπίας περὶ τὴν ὁποίαν ἡ τιμὴ ἀγορᾶς κυμαίνεται, ἐνίοτε ἀνωθεν καὶ ἐνίοτε κάτωθεν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μακρᾶς περιόδου.

Τιμὴ ἀγορᾶς καὶ κανονικὴ τιμὴ ἐνὸς εἶδους

Ἡ ὀμαλὴ καμπύλη ἀντιπροσωπεύει τὴν κανονικὴν τιμὴν, ἢ ὁποία δύναται νὰ ἀλλάξῃ ἕνεκα τῆς ἀναπτύξεως τῆς τεχνικῆς ἢ ἕνεκα τῶν ἀλλαγῶν εἰς τὰς τιμὰς τῶν πρώτων ὑλῶν, κλπ. Ἡ ἄλλη καμπύλη ἀντιπροσωπεύει τὰς συχνὰς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς ἀγορᾶς ἀνωθεν καὶ κάτωθεν τῆς κανονικῆς τιμῆς.

Ἡ οἰκοκυρὰ ἀγοράζουσα κάθε Σάββατον τὰ ἀπαιτούμενα διὰ μίαν ἐβδομάδα, γνωρίζει ὅτι αἱ τιμαὶ ποῦ καταβάλλει ποικίλλουσι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν. Ποτὲ δὲν γνωρίζει τί ἀκριβῶς θὰ πρέπει νὰ πληρώσῃ ὅταν συντάσῃ τὸν κατάλογον τῶν μελλοντικῶν ἀγορῶν τῆς, ἀλλὰ γνωρίζει κατὰ προσέγγισιν ποῖα θὰ εἶναι αἱ τιμαὶ εἰς ὀρισμένην ἐποχὴν τοῦ ἔτους. Ἐν εἶδος δυνατὸν νὰ πωληθῇ πρὸς 1 σελλίνιον καὶ 1 πένναν κατὰ λίτραν αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα, καὶ 1 σελλίνιον καὶ 3 πέννας κατὰ λίτραν τὴν ἐπομένην ἐβδομάδα, ἀλλὰ πρὶν εἰσελθῆ εἰς τὸ κατάστημα ἢ οἰκοκυρὰ γνωρίζει ὅτι ἡ τιμὴ ποῦ θὰ πρέπει νὰ πληρώσῃ θὰ εἶναι περίπου 1 σελλίνιον καὶ 2 πέννες δηλαδὴ γνωρίζει ὅτι ἡ κανονικὴ τιμὴ διὰ τὸ εἶδος αὐτὸ εἶναι 1 σελλίνιον καὶ 2 πέννες κατὰ λίτραν. Ὁμοίως, ἡ κανονικὴ τιμὴ ἰσχύει εἰς τὴν περίπτωσιν ὄλων τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ποῦ πωλοῦνται καὶ ἀγοράζονται.

Ἡ τιμὴ μακρᾶς περιόδου περὶ τὴν ὁποίαν ἡ τιμὴ ἀγορᾶς κυμαίνεται, καλεῖται **κανονικὴ τιμὴ**, καί, εἰς τὴν περίπτωσιν τῶν εὐκόλως ἀναπαραγωγίμων

ἀγαθών, ἢ κανονικὴ τιμὴ τείνει νὰ ἐξισωθῇ πρὸς τὸ ὀριακὸν κόστος παραγωγῆς. Διὰ τινὰ χρόνον, ἢ τιμὴ ἀγορᾶς ἴσως εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς κανονικῆς τιμῆς, ἀλλὰ ἢ ὑψηλὴ τιμὴ (καὶ οὕτω τὸ ἐπὶ πλεόν ἀποκτώμενον κέρδος) θὰ ἐλκύσῃ νέους παραγωγούς· ἢ παραγωγή θὰ αὐξηθῇ καὶ ἢ τιμὴ θὰ κατέλθῃ. Ἄν ἢ τιμὴ ἀγορᾶς κατέλθῃ καὶ παραμείνῃ κάτωθεν τῆς κανονικῆς τιμῆς, δηλαδὴ κάτωθεν τοῦ ὀριακοῦ κόστους παραγωγῆς, οἱ ὀριακοὶ παραγωγοὶ θὰ ἐξέλθουν τοῦ κλάδου καὶ θὰ φέρουν τοὺς πόρους των ὅπου ἐπωφελέστερον δύναται οὗτοι νὰ χρησιμοποιηθοῦν, ἄλλοι παραγωγοὶ θὰ περιορίσουν τὸ παραγωγικόν των ἀποτέλεσμα, ἢ προσφορὰ θὰ κατέλθῃ καὶ ἢ τιμὴ θὰ ἀνέλθῃ.

Εἰς ὀρισμένας περιπτώσεις, ἢ τιμὴ ἀγορᾶς καὶ ἢ κανονικὴ τιμὴ τείνουν νὰ συμπέσουν. Μικρὰ ἢ οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῆς τιμῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς κανονικῆς τιμῆς πραγμάτων κανονικῆς καὶ γενικῆς ζητήσεως, ὅπως αἱ βούρσσαι ἢ ὀδοντόκρεμαι διότι ἢ προσφορὰ των δύναται εὐκόλως νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὰς συνθήκας ἀγορᾶς.

Εἰς τὴν πραγματικότητα, ὅσον εὐκολώτερον εἶναι διὰ τὴν προσφορὰν νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὴν ζήτησιν, τόσον στενωτέρα εἶναι ἢ σχέσις μεταξὺ τιμῆς ἀγορᾶς καὶ κόστους παραγωγῆς, ἀνεξαρτήτως χρόνου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ἀγαθῶν τῶν ὁποίων ἢ προσφορὰ εἶναι ὀρισμένη διὰ παντός, π.χ. παλαιοὶ πίνακες ζωγραφικῆς καὶ εἶδη ἀρχαιολογίας, δὲν ὑπάρχει κόστος παραγωγῆς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει, καὶ ἢ τιμὴ, ἐπομένως, δὲν ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ κόστος. Ἡ τιμὴ ἐνὸς πίνακος τοῦ Ρέμπραντ ἢ μιᾶς παλαιᾶς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ Σαίξπηρ, ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς ζήτησεως. Ἡ τιμὴ οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὴν ἐργασίαν τὴν καταβληθεῖσαν διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ ἀπὸ τὸν ζωγράφον ἢ συγγραφέα· ἐξαρτᾶται μόνον καὶ μόνον ἐκ τοῦ τί διατίθενται νὰ πληρώσουν ὀρισμένοι συλλέκται.

Πάλιν, ἢ τιμὴ βραχείας χρονικῆς περιόδου ἢ ἢ τιμὴ ἀγορᾶς τῶν εὐκόλως καταστρεφόμενων ἀγαθῶν, ὅπως αἱ φράουλαι, μικρὰν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ κόστος παραγωγῆς. Οἱ παραγωγοὶ λαμβάνουν ὅ,τι δύναται νὰ ἐπιτύχουν. Ἐνεκα τοῦ χρόνου τοῦ ἀπαιτουμένου διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς φράουλας, ἢ προσφορὰ δὲν δύναται νὰ αὐξηθῇ συντόμως διὰ νὰ συναντήσῃ ἰσχυρὰν ζήτησιν, καὶ, ἔνεκα τῆς ἰδιότητος ἀλλοιώσεως τοῦ φρούτου, ἢ προσφορὰ δὲν δύναται ἐπικερδῶς νὰ μειωθῇ ὅταν ἢ ζήτησις εἶναι μικρὰ διὰ τῆς ἀναλήψεως ποσοτήτων τοῦ φρούτου ἐκ τῆς ἀγορᾶς. Ἄλλ' ὅταν λαμβάνεται ὑπ' ὄψει μικρὰ περίοδος, οἱ παραγωγοὶ φράουλας πρέπει νὰ ἐπιτυχάνουν ἐπαρκῆ ἀμοιβὴν διὰ νὰ παραμείνουν εἰς τὸν κλάδον. Ἡ ὑψηλὴ τιμὴ ποῦ λαμβάνουν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς «ἐκτὸς ἐποχῆς» περιόδου πρέπει νὰ τοὺς ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν χαμηλὴν τιμὴν ποῦ παίρνουν ὅταν αἱ φράουλαι εἶναι «τῆς ἐποχῆς» καὶ ἢ προσφορὰ εἰς τὴν ἀγορὰν εἶναι ὑπεραρκετὴ δι' ἱκανοποίησιν τῆς ζήτησεως. Ἄν ἢ κανονικὴ τιμὴ δὲν ἐκάλυπτε τὸ ὀριακὸν κόστος, παραγωγοὶ τινὲς θὰ ἐγκτελίπον τὴν καλλιέργειαν φράουλας καὶ ἢ κανονικὴ τιμὴ αὐτῆς θὰ ἀνῆρχετο μέχρις ὅτου ἔφερε στενωτέρων σχέσιν πρὸς τὸ κόστος παραγωγῆς τῆς καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς καὶ ἐκτὸς ταύτης.

(Συνεχίζεται)